

RAKENNUSJÄRJESTYS

HELSINGIN KAUPUNGILLE.

VAHVISTETTU TOUKOKUUN 3 PÄIVÄNÄ 1895

YNNÄ LIITTEENÄ

ASETUKSET MARRASK. 18 P. 1901, HEINÄK. 24 P. 1902,
HUHTIK. 10 P. 1907 JA MAALISK. 9 P. 1908.

=====

HELSINGISSÄ
G. W. EDLUNDIN KUSTANNUSOSAKEYHTIÖ

Hinta: 1 mk 50 p.

Gyö O. Hillmer

RAKENNUSJÄRJESTYS

HELSINGIN KAUPUNGILLE,

annettu toukokuun 3 päivänä 1895

SEKÄ

KAIVOPUISTON ITÄISELLE HUVILA-ALUEELLE,

annettu tammikuun 19 päivänä 1886

ynnä

LIITTEENÄ

asetukset marraskuun 18 p. 1901 ja heinäkuun 24 p. 1902.

Sisällysluetteloineen.

HELSINGISSÄ 1904.

G. W. EDLUNDIN KUSTANNUKSELLA.

Sisällys:		Sivu.
Luku I.	Kaupungin asemasta, tonttikirjasta ja tonttimittauksesta, kuin myös miten tonttia saattaa rakentamalla yhdistää ja jakaa	3.
„ II.	Katujen, yleisten paikkojen ja viemärikanavien laittamisesta ja kunnossapidosta	6.
„ III.	Aitauksesta tontin ympärille ja ajoportista . . .	10.
„ IV.	Rakentamisvelvollisuudesta ja rakennusaineista sekä tulenvaarallisista laitoksista	12.
„ V.	Rakennusten paikasta, alasta ja korkeudesta, kuin myös pihamaasta	14.
„ VI.	Rakennuspiirustuksista ja niiden vahvistamisesta sekä mitä rakennuskysymyksissä yleensä on huomioon otettava	18.
„ VII.	Erityisiä säädöksiä rakennustoista, kuin myös talojen kunnossapidosta	24.
„ VIII.	Puhtaanapidosta	32.
„ IX.	Yleisiä säännöksiä	34.
„ X.	Rak. järj. itäiselle huvila alueelle Ulriikaporin kaivopuistossa	38.

Liite:	
Rakennusjärjestys tehdas-, makasiini- ja varastotonteille	1.
„ Sama kort. n:rot 373, 375, 377, 378 ja 389 . . .	4.
„ Sama kort. n:rot 180, 182, 183 ja 185	7.
Säännökset kosk. kort. n:ro 140	9.

HELSINGISSÄ,
 Frenckellin Kirjapaino-Osakeyhtiö, 1904.

*Helsingin Kaupunkien koulun rakennusosasto
 on muokannut app. Jyö P. Hiltunen.*

Hänen Keisarillisen Majesteettinsa Korkeassa Nimessä,
 Suomen Senaattinsa antama

Rakennusjärjestys

Helsingin kaupungille.

I Luku.

Kaupungin asemasta, tonttikirjasta ja tonttimittauksesta, kuin myös miten tonttia saattaa rakentamalla yhdistää ja jakaa.

1 §. Helsingin kaupunkia rakennetaan kaupunkia var-
 ten armossa vahvistetun aseman mukaan.

Kaupungin
 asema.

Kysymyksiä kaupungin aseman muuttamisesta ja li-
 säyksistä siihen käsittelee, sitten kun terveydenhoito-lautakunnan lausunto on hankittu, kaupungin-valtuusmiehet ja ovat valtuusmiesten päätökset määrättyssä järjestyksessä alis-
 tettavat Hänen Keisarillisen Majesteettinsa tutkittaviksi.

2 §. Kaupungin asema on tarkalleen merkittävä kart-
 taan siinä mittakaavassa, joka vastaa kahdestuhannettasosaa todellisesta suuruudesta. Tällä kartalla eli erityisellä sem-
 moisella on niinkään sopivalla tavalla näytettävä maan korkeus- ja kaltevuussuhteet. Karttaa tulee seurata tar-
 peellinen selitys.

Kaupungin asema ynnä siihen kuuluvat paperit ovat säilytettävät maistraatin arkistossa.

3 §. Kaikista kaupungin asemaan otetuista tonteista tulee kaupungin-insinöörin tehdä kaksi samasisältöistä tontti-
 kirjaa. Tonttikirjassa pitää olla, jokaista tonttia varten erikseen, kaupunginosan ja korttelin alla tonttinumero ynnä se katu, jota numero tarkoittaa, tontin mitat eri ilman-
 suunnissa, sen pinta-ala, aika, jolloin tontin mittaus vii-
 meksi toimitettiin, sekä jos ja milloin kaupunki on tontin

Tonttikirja.

myynyt. Tonttikirjalla on todistava voima tontin paikkaa ja suuruutta koskeissa kysymyksissä.

Toinen kappale tonttikirjaa on säilytettävä maistraatin arkistossa, toinen kaupungin rakennuskonttorissa.

Tonttimittaus.

4 §. Jos kaupungille kuuluva tontti on toiselle luovutettava, pitää tontti mitattaman sillä tapaa kuin §§:ssä 5 ja 6 sanotaan.

Samoin on tontti omistajansa toimesta mitattava kun uutisrakennus, olkoonpa asuin- tai ulkokuoneus, on tontille rakennettava. Jos kuitenkin mittaus on toimitettu viimeisten kymmenen vuoden kuluessa, alkoon uusi mittaus olko tarpeellinen, ollen omistajalla kumminkin valta semmoista vaatia.

5 §. Tonttimittauksen toimittaa kaupungin-insinööri. Kun mittauksia pyydetään, tulee kaupungin-insinöörin viipymättä määrätä aika toimitusta varten ja olkoon hakija velvoitettu vähintään neljä päivää ennen mittauksia siihen kutsuttamaan kaupunginpalvelijain kautta korttelin rajatonttien omistajat todistusta vastaan, jonka tulee olla toimituksessa nähtävänä ja on rakennuskonttorin asiakirjain joukossa säilytettävä. Jollei jotain naapureista eli hänen laillista asiamiestänsä kutsulla tavattaisi, määrätköön kaupungin-insinööri, siitä ilmoitettuna, uuden määrääjän toimitukselle ja ovat naapurit siihen kutsuttavat kuulutuksella, joka hakijan toimenpiteen kautta on kolmasti, ensi kerran vähintään neljätoista päivää ennen toimituspäivää, pantava niihin kaupungin lehtiin, joissa kaupunkia koskevia määräyksiä tavallisesti kuulutetaan. Sitten kun naapurit näin ovat kutsutut, ei heidän eli hakijan poissaolo saa estää eli viivyttää mittauksia.

6 §. Tonttimittauksessa on tontin alue maan pinnalla mitattava vaakasuora-tasossa, jonka ohessa saadut mitat ovat verrattavat tontin asemaa ja suuruutta koskeviin tonttikirjassa oleviin tietoihin rajatonttien suhteen. Jos mitat käyvät yhteen tonttikirjan kanssa, ovat tontin rajat heti maahan vaajattavat, mutta jos poikkeavaisuutta huomataan, on koko kortteli mitattava, jotta saataisiin selville, josko muilla tonteilla on kullakin oma alueensa tonttikirjan mukaan ja tulee tähän toimitukseen kutsua 5 §:ssä mainitulla tavalla kaikki, joilla on tonttia korttelissa. Sitten kun tontti on mitattu tulee kaupungin-insinöörin viipymättä ilmoittaa asia maistraattiin ja sitäpaitsi jättää ehdotus tonttirajojen mukautuksesta, jonka jälkeen asian kanssa menettellään samalla tapaa kuin 8 §:ssä sanotaan.

Tonttikartta ja mittakirja.

7 §. Kaikissa tonttimittauksissa on tehtävä tonttikartta ja mittakirja.

Tonttikartta on tehtävä mittakaavassa, joka vastaa viidessadattaosaa todellisesta suuruudesta, sekä varustettava täydellisellä päällekirjoituksella, näyttävä myöskin ajan, jolloin mittaus toimitettiin. Kartalle on asetettava mitattu tontti ynnä sen rakennukset sekä korttelin rajatontit niine rakennuksineen, jotka ovat tehdyt kuuden metrin (6 m) sisälle, laskien mitatun tontin rajasta ja on jokaisen rakennuksen laatu asuin- eli ulkokuoneuksena sekä aine, josta se on tehty, myöskin näytettävä. Sen lisäksi tulee tonttikartan sisältää tiedon niistä kaduista, yksi eli useampia, joittenka varrella tontti on ja leikkausrajan (profiilin) tontin ja kadun kaltevuussuhteista sekä, missä katua ei vielä ole tehty, kadun tuleva korkeus pitkin rakennuksen rajaa, kuin myöskin missä ja millä syvyydellä kadun alla kulkee viemäriä eli, jollei semmoista löydy, mille syvyydelle semmoisen ojan eli kanavan voi sopivimmin laittaa pohjaveden poiskulettamista varten tontilta.

Mittakirjassa pitää olla toimituspäivä, tontinomistajan ja toimituksessa saapuvilla olleiden nimet, tontin numero ynnä kortteli, jossa ja katu, jonka varrella tontti sijaitsee sekä tontin mitat, pinta-ala ja kulmat.

Tonttikarttaa ja mittakirjaa on tehtävä kaksi kappaletta ja ovat ne kaupungin-insinöörin allekirjoitettavat. Toinen kappale on annettava tontinomistajalle kahdeksan päivän kuluessa sen jälkeen kun mittaus on päätetty maahan vaajoittamisella ja toinen säilytettävä rakennuskonttorissa.

8 §. Ken ei toimitettuun tonttimittaukseen ole tyytyväinen, hänen tulee neljäntoista päivän kuluessa sen jälkeen jättää kirjallisesti tehty valitus toimituksen johdosta maistraattiin.

Kun tuommoisia valituksia eli kaupungin-insinöörin mukautusehdotuksia, niinkuin 6 §:ssä sanottiin, tulee maistraattiin, pitää maistraatin viipymättä ottaa asia esille sekä asianomaisten kuulustelun jälkeen joko vahvistaa tontin rajat eli, jos riittäisyyttä syntyy, osoittaa asia asianomaiseen tuomioistuimeen.

Kun tontin rajat ovat tulleet lopullisesti määrätyiksi, tulee, siinä tapauksessa, ettei rajat jo ole tulleet vaajatuiksi eli jos jo merkitty tonttiraja on tullut muutetuksi, kaupungin-insinöörin, siitä ilmoitettuna, kiireemmiten maahan vaajoittaa tonttirajat sekä yhdenmukaisesti tämän kanssa valmistaa tonttikartta ynnä mittakirja.

9 §. Tonttia ei saa toisen kanssa rakentamalla yhdistää, jos kiinnitys on vahvistettu olemaan voimassa jompaakumpaa eli molempia varten erikseen.

Tonttirajojen vaajaaminen.
Tonttien rakentamalla yhdistäminen ja jakaminen.

Ei myöskään saa tonttia jakaa ellei jokaiselle osalle tule viittäsatua kolmeakymmentä neliömetriä (530 m²) eli siitä ylitse sekä että se rajoittuu katua vasten vähintään kahdeksantoista metrin (18 m) pituisessa taittamattomassa viivassa; kuitenkin voidaan poikkeuksia tästä myöntää, milloin ne osoittautuvat erityisten seikkain vaatimiksi.

Jos joku tahtoo rakentamalla yhdeksi taloksi yhdistää tonttia eli jakaa niitä, anokoon sitä kirjallisesti maistraatilta sekä liittääkään anomukseen tonttikartan, mittakirjan ja, jos tonttien rakentamalla-yhdistämistä pyydetään, myöskin niiden rasiastodistukset. Jos hakemus havaitaan perusteettomaksi, hyljättäkään se kohta, mutta jos syytä anomukseen näkyisi, lähettäkään maistraatti sen maistraatin, kaupungin-valtuusmiesten ja terveydenhoito-lautakunnan lausuntojen seuraamina kuvernööriin, joka oman alamaisen lausuntonsa kanssa jättää asian Hänen Keisarillisen Majesteettinsa tarkkailtavaksi.

II Luku.

Katujen, yleisten paikkojen ja viemärikanavien laittamisesta ja kunnossapidosta.

Katujen laittaminen ja tasoittaminen.

10 §. Kadut sekä torit ja muut yleiset paikat laittaa kaupunki omalla kustannuksellaan.

Jos jo laitettu katu eli yleinen paikka vaatii poraus- eli isompaa täyttämistä eli kaivamistyötä, tulee kaupungin se niinkään omalla kustannuksellaan suorittaa.

11 §. Jos katu eli yleinen paikka on laitettava eli uusittava niinkuin 10 §:ssä sanottiin, tulee rahatoimikamarin teettää ja maistraattiin jättää leikkauspiirrokset (profiilit) ja kustannusarvio työlle, ollakseen, sittenkun ne asianomaisessa järjestyksessä ovat vahvistetut, noudatettavina työtä suoritettaissa.

Toria ja katuja tasoitettaissa alkoon käytettävä, täyteeksi tunkiota eli muuta likaista täyteainetta.

Katujen teko.

12 §. Tontinomistajan velvollisuutena on tehdä katua maistraatin määräämällä tavalla pitkin tontin viertä puoli-väliin kadun leveydestä eli yleistä paikkaa vasten, missä ei leveyttä toisin määrää paikalle päättyvä katu, seitsemän ja viisi kymmenettäosa metriä (7.5 m) tonttirajasta. Muutoin kustantaa kaupunki kadun laskemisen.

Kadunlaskemiseen on käytettävä kiveä eli yhtä hyvää ainetta sekä täyteeksi ainoastaan puhdasta hiekkaa; ja

on päällyssora hankittava pois viimeistään kesäkuun kuluessa vuosi sen jälkeen kun kivitystyö on suoritettu.

13 §. Katu eli yleinen paikka on pitkin tontin rajoja varustettava katukäytävällä, jonka leveys on viidesosa kadun leveydestä, eli yleistä paikkaa vasten, missä ei muuta leveyttä määrää paikkaan päättyvä katu, kolmesta neljään metriin (3–4 m). Pitkin katukäytävän ulkosyrjää on laitettava katuja pintaveden poisjohtamista varten.

Katukäytävä ja käymäpolku.

Katukäytävä on tehtävä kivistä eli muusta yhtä hyvän-laatuista aineesta käyttämällä puhdasta hiekkatäytettä. Kadulla, jolla on isompi keskusliike, on katukäytävä, maistraatin harkinnan mukaan, varustettava käymäpolulla, joka voi olla hakatusta graniitista, hyvänlaatuista kulmitusta kivistä, tarkoitusta varten valmistetuista rautatiilistä, asfaltista eli yhtä hyvästä aineesta, sekä graniitista hakatuilla reunakivillä.

Polku on laitettava samaan korkeuteen katukäytävän pinnan kanssa, eikä ajoportti saa sitä katkaista: reunuskivet lukuunotettuna tulee sen täyttää vähintään kaksi kolmattaosaa katukäytävän leveydestä. Jos portaat tai muu ulkoneva rakennus ulottuu katukäytävän yli, kokonaan eli osaksi ja sitä ei voi poistaa eli muuttaa, on polku johdettava pitkin ulkonevan rakennuksen rajaa. Kadulla, jossa on puu-istutuksia, on polku laitettava puiden sisäpuolelle, sopivalle etäisyydelle niistä.

14 §. Katujen ja yleisten paikkain yli, missä keskusliike sitä vaatii, tulee tarpeen mukaan laittaa sen laatuista polkuja kuin 13 §:ssä sanottiin. Semmoinen polku laitetaan kadun korkeuteen ja vähintään kahden metrin (2 m) leveyiseksi.

Katuoja, joka käy yli kadun eli yleisen paikan, on, missä maistraatti havaitsee tarpeelliseksi, tehtävä hakatusta kivistä.

15 §. Kaupungin-insinööriin tulee tehdä ja maistraattiin harkittavaksi jättää ehdotus erilevyisten katujen poikki-profiileille ja on maistraatin velvollisuutena, näitten ehdotusten johdolla, vahvistaa normaaliprofiileja katujen ja katukäytävien laittamisessa noudatettaviksi.

Katuprofiilit.

16 §. Kadun ynnä katukäytävän kunnossapidosta ja mitä muuta siihen kuuluu, vastaa se, jonka velvollisuutena on kadun teettäminen ja luetaan kunnossapito-velvollisuuteen myös pienempien keskusliikkeen eli kadun lasehtimisen kautta syntyneiden kuoppien täyttäminen.

Jos katu, eli osa siitä on tehtävä uudestaan eli kivitys muutoin purettava, pitää, ennenkuin työ aletaan, siitä maistraatille ilmoitettaman, ja on maistraatin asiana hark-

Katujen kunnossapito.

kia, josko työtä saattaa suorittaa, niinkuin myös josko uudestaan kivittämisen saa osittaisesti suorittaa eli jos katu on kokonaisuudessaan uudestaan tehtävä. Pienempiä kadunlaskemisen toimeenpanemista ja kunnossapittoa varten tarpeellisia töitä olkoon kuitenkin talonomistajalla lupa teettää ilman semmoista ilmoitusta.

Yleinen viemärikanava.

17 §. Jotta pohja- ja pintavesi, käytetty vesi ja virtsa voitaisi tarpeellisesti johtaa pois kaduilta, yleisiltä paikoilta ja tonteilta, tulee kaupungin kustannuksella laittaa yleisiä viemärikanavia, niin suuria kuin juoksumäärä vaatii, tarpeen ja kaupungin varain mukaan, katujen ja yleisten paikkain alitse, mistä semmoisia kanavia vielä puuttuu, huomioon ottamalla niin paljon kuin mahdollista, että jokaiselta tontilta voi suuremmitta vaikeuksitta laittaa yleiseen viemärikanavaan semmoisen sivukanavan kuin 18 §:ssä sanotaan. Yleisten viemärikanavain kunnossapidon kustantaa kaupunki.

Jos yleinen viemärikanava on perustettava, tulee rahatoimikamarin teettää sekä maistraattiin jättää suunnittelu ja kustannusarvio työtä varten ollakseen tarpeenmukaisen vahvistuksen jälkeen noudatettavana työtä suoritettaissa. Tällöisessä asiassa on hankittava terveydenhoito-lautakunnan lausunto.

Yksityinen viemärikanava.

18 §. Tontinomistajan tulee, missä yleinen viemärikanava on tontin luokse laitettu eli parhaillaan tehtävänä, veden ja juoksevan loan poisjohtamista varten tontilta, niinkuin 17 §:ssä sanottiin, teettää ja kunnossapitää sivukanava tontilta yleiseen kanavaan. Semmoisen sivukanavan voi, milloin maistraatti maan laadun suhteen ja terveydenhoito-lautakuntaa kuultuaan havaitsee suotavaksi, tehdä useammalle tontille yhteiseksi, jossa tapauksessa tuo yhteinen osa kanavaa on niiden laitettava ja kunnossa pidettävä, jotka sitä käyttävät. Tontinomistajalta älköön olko kielletty, milloin tilaisuutta välittömään viemärijohtoon hänen tontiltaan yleiseen kanavaan ei ole, käyttää jo valmista kanavaa viereisellä tontilla, jos hän suostumuksen mukaan eli maistraatin arvioimisella suorittaa omistajalle vastaavan osan perustuskustannuksista ja auttaa kunnossapittoa. Tontin omistaja ei saa myöskään vastustaa, missä maan kaltevuussuhteet sitä vaativat, että yksityinen kanava johdetaan tontin kautta, mutta pitää hänelle kuukautta ennen työn alkamista aikeesta ilmoittaa sekä tulee hänen saada korvaus tappiosta ja vahingosta, joka hänelle siitä johtuu.

Liittyminen yleiseen kanavaan eli yksityiseen kanavaan, josta on viemäri yleiseen kanavaan, saa tapahtua ai-

noastaan kaupungin-insinöörin luvalla sekä huomioon ottamalla niitä määräyksiä, joita hän antaa.

19 §. Niinhyvin yleiset kuin yksityiset viemärikanavat ovat muurattavat tiilistä eli harmaakivestä sementillä eli myös valmistettavat betonista, lasitetuista saviputkista eli asfalttiputkista tahi muusta yhtä hyvästä aineesta sekä muutoin laitettavat niin, että veden ja kaasujen tunkeutuminen kanaaleista mahdollisuuden mukaan estetään.

Sivujohto viemärikanavaan on jokaisessa kaatopaikassa varustettava laitoksella, joka sulkee kanavakaasut, eli niin kutsutulla hajulukolla.

Kanavakaasujen poisjohtamiseksi on vetotorvia asetettava semmoiselle korkeudelle maanpinnan yläpuolelle ja semmoisiin paikkoihin, että kaasut ilmavedon kautta poistuvat; eikä saa tontinomistaja vastustaa semmoisten torvien panoa rakennukseensa eli aitaukseensa, kuitenkin ettei torvia aseteta häiritsevällä eli rumentavalla tavalla.

20 §. Jos tonttia rasittaa pohjavesi, pitää omistajan Tontin kuivat-
kuivattamaan se, jossa suhteessa joko vesi on johdettava taminen.
pois eli, missä se ilman suurta vaikeutta ei käy päinsä, on tontti tarpeellisen laajalta ja korkealta täytettävä eli peitettävä asfaltilla eli muulla aineella, joka ei laske lävitse ilmaa, vettä eikä kosteutta.

Tunkiota eli muita likaisia täyteaineita ei saa käyttää tonttia täyttäissä ja tasotettaissa. Kielletyt täyteaineet.

21 §. Pintaveden poisjohtamiseksi on laitettava tar-
peen mukaan syöksykaivoja, joista käy viemäri yleisiin ka-
naviin. Semmoisen kaivon, missä se pannaan kadulle eli
yleiselle paikalle, kustantaa ja kunnossa pitää kaupunki,
tontilla olevan sitävastoin tontinomistaja.

Syöksykaivo on muurattava sementillä, asfaltilla eli muulla vedenpitävällä aineella, sekä varustettava viemäritorven suun alle pantavalla säiliöllä ja hajulukolla. Jos semmoinen kaivo on tehtävä kadulle eli yleiselle paikalle, on se asetettava niin, että katuojan vieminen yli kadun eli yleisen paikan mahdollisuuden mukaan vältetään.

22 §. Likaveden johtamiseksi kyökeistä, pesutuvista, Viemärijohto
tehtaista ja muista semmoisista paikoista tulee, missä ti-
laisuutta viemäriin on, laittaa joko välitön johto jokaisesta
tuommoisesta paikasta viemärikanavaan eli myöskin sem-
moiseen kanavaan vievällä johdolla varustettu likakaivo;
kuitenkin olkoon pienemmässä pihassa sallittu likakaivon
asemesta laittaa rautainen kaatokulppo, joka on asetettu
talon seinää eli aitausta vasten ja varustettu semmoisella
välittömällä johdolla kuin äsken sanottiin.

Likakaivo en tehtävä sementistä, asfaltista eli muusta vedenpitävästä aineesta, varustettava hajulukolla sekä, jähmeiden aineiden keräämistä varten, yläosassaan metallisella laatikolla ja siivilällä, jossa on reikiä eli silmukkoja korkeintaan kuuden millimetrin (6 mm) läpimitalla. Samalaisia siivilöitä, joiden kuitenkin pitää olla kiinteitä sekä hajulukkoja on niinkään laitettava niihin johtoihin ja kaatokuoppiin, joista edellisessä kohdassa mainittiin.

Jos tontilta puuttuu viemärikanava, pitää likainen vesi kerättävän tontilta sitä varten laitettuun säiliöön eli kuoppaan, senlaatuiseen kuin 113 §:ssä sanotaan.

23 §. Jos yksityiseltä viemärikanavalta eli rummulta, joka on tullut laitetuksi ilman asianomaista lupaa, puuttuu tarpeellista viemäriä eli siitä muutoin on vaaraa maan saastuttamiselle, olkoon lakina se mitä voimassa olevassa terveydenhoito-säännössä sanotaan.

Muut yksityiset viemärikanavat, jotka ovat laitetut katujen ja yleisten paikkain alle, pysytettäköön toistaiseksi, jos ne vaan vastaavat tarkoitustaan eivätkä estä yleisen kanavan asettamista, missä semmoinen työ on suoritettavana. Kuitenkaan ei saa, missä jo yleinen kanava on tarpeellisen syvälle laitettuna ja kunnossa pidetään, yksityistä kanavaa, ilman liittymistä kaupungin kanaviin, enään laittaa eikä katua purkaa semmoisen kanavan kunnossapitämistä varten.

24 §. Uutta kaupungin-osaa ei saa rakentaa, ennenkuin yhtenäinen suunnittelu sen yleisten viemärikanavain asettamiseen on vahvistettu siinä järjestyksessä kuin 17 §:ssä sanottiin, ja on tämä suunnittelu sittemmin toimeen pantava siinä määrässä kuin rakentaminen jatkuu.

III Luku.

Aitauksesta tontin ympärille ja ajoportista.

Aitaus.

25 §. Tontti, missä ei rakennusta ole tontin rajalle tehty, on varustettava laillisella aitauksella niinhyvin katua ja yleistä paikkaa kuin rajatonttia vasten. Tontin ympärille, joka on rakentamiselle luovutettu, pitää semmoinen aitaus tehdä kuuden kuukauden kuluessa tontin-hallintoon jouduttua.

Laillinen aitaus on kivimuuri eli tiheä lauta-aita, vähintään kaksi ja viisikymmenettä osaa metriä (2,5 m) sekä korkeintaan kolme ja viisi kymmenettä osaa metriä (3,5 m)

korkea; kuitenkin voidaan katua eli yleistä paikkaa vasten oleva puutarha sulkea myöskin metallisella eli puisella säleaidalla.

Katua eli yleistä paikkaa vasten olevan rajan saa kuitenkin pitää auki eli varustaa matalalla aidalla eli muun laatusella aitauksella, jos rakennus on rakennettu likelle rajaa eli muita erityisiä syitä ilmaantuu sekä maistraatti siihen suostuu.

Naapureille olkoon kuitenkin luvallista sopimuksen mukaan pitää raja auki tonttinsa välillä eli laittaa sinne matalamman eli toisenlaisen aitauksen kuin ylempänä sanottiin.

Aitauksen suhteen yhteisellä pihamaalla huomioon otettakoon, mitä 2 §:ssä säädetään.

26 §. Katua ja yleistä paikkaa vasten olevan aitauksen tulee tontinomistaja teettää ja kunnossa pitää

Tonttien välinen aitaus on tonttien omistajain tehtävä ja kunnossa pidettävä, yhtä suurella osalla kumpaisenkin. Jolleivät he sovi keskenään jakamisesta, laskettakoon maistraatti välittäjäksi. Rakennus tontin rajalla käyköön aitauksesta ja tulkoon, missä ei rakennuksia löydy kummallakin puolella tonttirajaa, omistajan hyväksi. Muutoin on kiinnitettävä huomiota maan laatuun, johon aitaus on laitettava, niin että aitauksen pituudelle lasketaan kohtuullinen lyhennys, missä sen teettäminen ja kunnossapito tuottaa suu-
rempaa kustannusta ja vaikeutta.

27 §. Jos uutisrakennuksen eli muun laillisen syyn tautta on tarpeellista että tonttien välinen aitaus uudelleen rakennetaan eli puretaan, pitää naapurille siitä vähintään neljätoista päivää ennen ilmoitettaman, jotta hän, jos niin tahtoo, voi ryhtyä toimeen laittaakseen toisen aitauksen sillä aikaa. Kustannukset tästä, niinkuin myös edellisen aitauksen purkamisesta ja uudelleen laittamisesta ovat sen suoritettavat, joka on purkamista vaatinut, ellei naapuria aitauksen rappioisuuteen eli uuden aitauksen laatuun nähden harkita pitävän velvoitettuna kokonaisuudessaan eli jonkun osan suhteen ottamaan aitauksekustannusta osalleen.

28 §. Tontilla pitää löytymän ajoportti, sen laatuinen, että sen kautta on esteetön pääsy sisällä oleviin pihoihin.

Ajoportin tulee olla vähintään kaksi ja neljä kymmenettäosaa metriä (2,4 m) leveän, eikä sen päälle saa rakentaa muusta kuin tulenkestävistä aineista.

Paitsi ajoporttia, tulee tontilla olla muu läpikäytävä vieruskadulle, yleiselle paikalle eli naapuritontille.

Ajoportti ja läpikäytävä.

IV Luku.

Rakentamisvelvollisuudesta ja rakennusaineista
sekä tulenvaarallisista laitoksista.Rakentamis-
velvollisuus.

29 §. Jos tontti on rakentamista varten lunastettu, pitää sille määrättyssä järjestyksessä rakennettaman katua eli yleistä paikkaa vasten viiden vuoden kuluessa tontin-halintoon jouduttua. Jos omistaja on pitemmän ajan tarpeessa rakennusvelvollisuuden täyttämiseksi, anokoon sitä kaupungin-valtuusmiehiltä ja olkoon heillä oikeus anomukseen suostua eli ei.

Jos määräaika kuluu umpeen ilman että tontille on laillisesti rakennettu, pitää se julkisella huudolla myydä omistajan kustannuksella ja ostaja on velvoitettava vissin, niinikään määrätyn ajan kuluessa täyttämään, mitä edellinen omistaja on laiminlyönyt. Jos tontin uusi omistajakin laiminlöisi velvollisuutensa mainitussa suhteessa, tulkoon tontti samalla tavalla hänen kustannuksellaan uudelleen myydyksi ja olkoon hän huolimattomuudellaan menettänyt sen että neljäs osa tontin silloin saadusta hinnasta lankeaa kaupungin kassaan. Jollei tontille sitte kolmaskaan ostaja rakenna, langetkoon se takaisin kaupungille ilman lunastusta ja olkoon edellinen omistaja velvoitettu heti poistamaan siinä olevat huoneukset. Kun tontti laiminlyödyistä rakennusvelvollisuudesta myydään, älköön silloin otettako huomioon sitä tarjoumista, jonka joko itsensä tai muiden kautta on tehnyt se, kenen kustannuksella tontti myydään.

Jos tontilla olevat rakennukset turmeltuisivat tulipalon kautta tai muutoin, eli jos ne muutettaisi tontilta pois, olkoon omistajan velvollisuutena uudelleen rakentaa tontille saman ajan kuluessa ja samalla uhalla kuin edellä sanottiin.

Tontille rakentaminen
tulenkestävää
ja muusta
aineesta.

30 §. Kaupungin keskustassa olevalle tontille saa rakentaa taloja ainoastaan tulenkestävästä aineesta; 31 §:ssä mainitut rakennukset tekevät kuitenkin poikkeuksen.

Kaupungin keskustaan luetaan kaikki tontit ensimmäisessä, toisessa, kolmannessa ja kahdeksannessa kaupunginosassa, sekä kaikki tontit neljännessä ja viidennessä kaupunginosassa nykyään voimassa olevan kaupungin asemapiirroksen mukaan, jotka ovat Ison Robertinkadun pohjoispuolella sekä Albertin- ja Malminkatujen itäpuolella.

Samat määräykset ovat voimassa makasiinitonttien suhteen seitsemännessä kaupunginosassa.

Niillä tonteilla Bulevaardinkadun varrella, jotka eivät sisälly edellä sanottuun sekä tonteilla, jotka ovat yleisen

paikan varrella eli rajoittuvat sille kulmittain, saa tehdä rakennuksia niinikään ainoastaan tulenkestävästä aineesta.

Muutoin voi rakennuksia tehdä myös puusta eli pysty-puista tiilitäytteellä eli niin, että alakerta on tulenkestävästä aineesta ja yläkerta puusta, jossa viimeksi mainitussa tapauksessa alakerta pitää välttämättömästi olla holvattu.

31 §. Allamainitun laatuista rakennuksia voi kaikkialla tehdä muustakin kuin tulenkestävästä aineesta:

a) Isompaa pihamaata eli puutarhaa vasten oleva veranda korkeintaan neljän metrin (4 m) korkuinen kivilajasta lukien eli, missä kivitalkaa ei löydy, rakennuksen pohjakerroksen permannosta. Semmoisen verannan voi myös varustaa ovilla ja ikkunoilla.

b) Avoin eli korkeintaan kolmelta sivulta seinillä suljettu katos, ei kolmea metriä (3 m) korkeampi. Katosta ei kumminkaan saa sulkea porteilla eli ovilla.

Ei myöskään saa semmoista katosta käyttää säilytys-huoneena helposti syttyville aineille.

c) Korkeintaan viiden neliömetrin (5 m²) pinta-alainen ja kolmen metrin (3 m) korkuinen aitta, joka on ajottuna säiliöhuoneeksi palokalukselle, tunkiotynnyreille ja semmoiselle.

d) Pienempi käymälä eli makki, ei kolmea metriä (3 m) korkeampi.

e) Puutarhan huvihuone, korkeintaan viiden metrin (5 m) suuruinen neliössä ja neljän metrin (4 m) korkuinen.

f) Kaivon-päällysrakennus.

Mainittujen rakennusten korkeus lasketaan, missä ei muuta ole sanottuna, maanpinnan korkeimmasta kohdasta katonrajaan.

Rakennukset, joista kohdissa a, b, c, d ja e mainittiin, ovat varustettavat vesikatolla.

32 §. Laitosta, joka vaatii erityisesti kovempaa lämmitystä eli muutoin tuottaa suurempaa tulenvaaraa, ei saa kaupungin keskustassa löytyä.

Semmoisia laitoksia ovat muunmuassa valimot, polttouunit, terva-, öljy-, tali-, rasva- ja vernissakeittiöt sekä sokeritehtaat.

33 §. Laitos, josta edellisessä §:ssä mainittiin, niin myös leipomo, polttimo, mallashuone, panimo myymätavaran valmistusta varten, paja, puristus- ja kuivuhuone, yleinen sauna ja pesutupa, apteekin laboratoriumi ja muu samanlaatuinen laitos sovitettakoon vaan tulenkestävästä aineesta tehtyyn rakennukseen, jossa permanto myöskin on laadultaan tulenkestävää sekä joko tulenkestävästä aineesta tehty välikatto eli ainoastaan ulkokatto ilman välikattoa,

Laitos, joka
tuottaa tulen
vaaraa.

rautakannattimilla. Missä höyryä käytetään liikevoimana, on kattilahuone sisustettava samaan tapaan sekä muutoin huomioon otettava mitä höyrykattilasta on säädetty.

Pajalla tulee sen lisäksi olla hormien kautta käypä savujohto sekä tarkoituksenmukaisella kipinänkerääjällä varustettu savupiippu; ja älköön pajaa sijoitettako katurakennukseen.

34 §. Puusepän sekä vaunun- ja tynnyritekijän työhuoneita sovitettakoon, missä semmoisia laitoksia kaupungin keskustassa pidetään, ainoastaan sen laatuisiin rakennuksiin kuin edellisessä §:ssä sanottiin.

Kaupungin etäisemmissä osissa pitää seinät, katto ja permanto tuommoiseen laitokseen kuuluvissa huoneissa, missä se on sijoitettuna rakennukseen, joka ei ole tulenkestävää laatua, sisäpuolisesti verhottaman tulenkestävällä aineella, huoneista johtavat ovet tehtämän itsestään sulkeutuviksi ja verhottaman rautalevyllä sekä ikkunat varustettaman samasta aineesta tehdyillä luukuilla.

35 §. Maistraatin asiana olkoon antaa tarpeellisia määräyksiä tulenvaaran estämiseksi semmoista ammattia harjoitettaissa, josta ei ylempänä ole lähemmin mainittu.

Laitos, joka levittää ilkeätä hajua.

Laitoksen suhteen, joka levittää ilkeätä hajua eli muutoin käy terveydelle turmiolliseksi, otettakoon huomioon mitä terveydenhoito-säännöt sisältävät.

V Luku.

Rakennusten paikasta, alasta ja korkeudesta, kuin myös pihamaasta.

Rakennusten asettelu tontille.

36 §. Asuinrakennus on etupäässä tehtävä katua eli yleistä paikkaa vasten, ulkokuoneukset etupäässä tontin sisustaan.

37 §. Tulenkestävästä aineesta tehdyn rakennuksen, jonka katto ei kallista naapurin tontille päin, saa rakentaa välittömästi tontin rajalle.

Muun laatuista rakennusta älköön sitävastoin rakennettako lähemmäksi rajatonttia kuin kolme metriä (3 m) siitä.

Ikkunat naapuritontille päin.

38 §. Naapuritontille päin olevia ikkunoita älköön laitettako lähemmäksi tonttirajaa kuin kolme metriä (3 m), jollei naapurin suostumusta siihen ole hankittu ja maistraatin pöytäkirjaan merkitty. Semmoinen suostumus on myöskin merkittävä tonttikirjaan.

Mitä ikkunoista on sanottu, olkoon voimassa muidenkin rajatontille päin olevain aukkojen suhteen.

39 §. Tulenkestävästä aineesta olevia rakennuksia voi rakentaa tontin kaikille sivuille.

Jos tontille sitävastoin on rakennettu muunlaatuksia rakennuksia, pitää vähintään kahdentoista metrin (12 m) pituinen ja viidentoista metrin (15 m) levyinen ala pitkin rajaa jotain rajatonttia vasten joko jätettämän avonaiseksi eli rakennettaman tulenkestävästä aineesta.

Avoin tila naapuritonttia vasten.

40 §. Tontin pinta-alasta voi korkeintaan kaksi kolmattaosaa vapaasti rakentaa; tästä poikkeavat:

Rakennuksen ala tontilla.

a) kaikki kulmatontit kolmelle kadulle päin, joiden tonttien pinta-alasta voi viisikuudetta osaa vapaasti rakentaa;

b) kaikki kulmatontit kahdelle kadulle päin, joiden tonttien pinta-alasta voi neljä viidettäosaa vapaasti rakentaa;

c) kaikki tontit, paitsi kulmatonttia, niissä kaupunginosissa, joita rajoittavat Wilhon-, Mikon-, Hallitus-, Unioonin-, Kirkko- ja Mariankadut, Etelä-satama, Bernhardin-, Unioonin-, Etelä-Makasiinin-, Fabiaanin-, Pohjois-Makasiinin-, Kasarmin-, Rikhardin-, Korkeavuoren-, Ludvikin-, Eroittajan-, Länsi-Henrikin- ja Kaivokadut sekä Rautatien torin läntinen raja: kuin myös ne tontit, jotka sivuttain rajoittuvat yllä mainittuun alaan, joiden kaikkien tonttien pinta-alasta saa kolme neljättäosaa vapaasti rakentaa;

d) Viimemainittu määräys koskeeseen myös Kolmikulman ja Bulevaardinkadun varrella olevia tonttia sekä niitä tonttia Itä-Henrikinkadulla, jotka ovat Kaivo- ja Kaasutehtaankatujen välillä.

Tontin järeille jäävästä osasta voi vieläkin kolmannen osan eli, ylempänä poikkeuksen tekevillä tonteilla, neljän osan täyttää korkeintaan neljän metrin (4 m) eli, missä rakennus on tehty tontin rajalle, kuuden metrin (6 m) korkeuisella ulkokuoneella, joka mitta jälkimäisessä tapauksessa on laskettuna katon harjaan.

Huolimatta ylempänä luetelluista määräyksistä tulee kuitenkin jokaisella tontilla jättää pääpihamaaksi avonainen, yhtäjaksoinen pinta, jonka suuruus on vähintään kaksisataa neliömetriä (200 m²) eli, jos tontille on rakennettu yksinomaan rakennuksia tulenkestävästä aineesta, sata viisikymmentä neliömetriä (150 m²).

Pääpihamaa.

41 §. Tuommoinen pääpihamaa on asetettava katurakennuksen viereen ja pitää sen leveys olla vähintään yhdeksän metriä (9 m); poikkeuksen tästä tekevät pihamaat, jotka ovat kahdenkymmenen yhden metrin (21 m) korkeuisen eli korkeampain katurakennusten vieressä, jolloin niiden pihamaiden leveyden tulee olla vähintään kaksitoista metriä (12 m). Pihamaan ulkoumus eli sola, vähempi pihamaa eli takapiha naapuritonttia vasten ja muu pienempi pihatila pi-

Sola ja valo-piha.

tää olla vähintään kolme metriä (3 m) neliössä sekä tulee se niin sovittaa, että siihen päästään alhaalla pääpihamaalta eli kadulta. Jos tuommoinen piha on ympäriinsä rakennettu ja katettu, pitää sen yläpuolella löytyä aukko, niin että raitis ilma sinne tarpeeksi ja alituisesti pääsee. Valopihaan olkoon kuitenkin muukin käytävä kuin kadulta eli pääpihamaalta sallittuna, jos sen lisäksi ala-osaan on laitettu aukko alituiselle ilmanvaihdolle.

42 §. Pääpihamaata älköön laitettako useammalle tontille yhteiseksi.

Jos naapurit tahtovat yhteisesti laittaa muun pihan, älköön se heiltä olko kielletty kun suostumus on merkitty maistraatin pöytäkirjaan; myöskin on siitä merkittävä tonttikirjaan. Tuommoisen yhteisen pihamaan tulee olla vähintään kuusi metriä (6 m) leveän, jotapaitsi älköön sille tehtäkö kahta metriä (2 m) korkeampaa aitausta ja on semmoisen pihamaan suhteen voimassa muutoin, mitä yksityisen pihamaan suhteen on sanottu 4 §:ssä.

43 §. Katua vasten oleva rakennus saakoon korkeintaan saman korkeuden kuin kadun leveys, lisättyä kahdella ja viidellä kymmenettäosalla metriä (2,5 m). Rakennusta, jossa alakerta on tulenkestävästä ja muu osa muusta aineesta ei kuitenkaan saa missään tapauksessa rakentaa korkeammaksi kuin yhdeksän metriä (9 m) sekä rakennusta, joka on jostain muusta kuin tulenkestävästä aineesta ei korkeammaksi kuin seitsemän ja kaksi kymmenettäosaa metriä (7,2 m).

Mitä nyt on sanottuna, ei koske kirkkoa ja muuta yleistä rakennusta, jonka korkeuden kussakin erityisessä tapauksessa määrää asianomainen virasto, eikä myöskään rakennuksia Esplanaadin-, Satamien (Kaijien), Bulevaardin-kadun ja yleisten paikkain varrella, missä niiden korkeus saa olla enintään kaksikymmentä kolme (23 m) metriä.

Rakennukselle, jolla on avoin eli puutarhaksi laitettu tahi puilla istutettu etupiha, voi kohdassa 1 määrättyä suurinta korkeusmittaa lisätä etupihan leveydellä, kuitenkin ettei rakennusta missään tapauksessa tehdä korkeammaksi kuin kaksikymmentä kolme metriä (23 m).

Rakennus leveämmän ja kapeamman kadun kulmassa saakoon jälkimäisen varrella saman korkeuden kuin leveämmän kadun varrella.

Kortteleissa Angerias ja Wimpa olevien Wuorimiehenkadun varrella sijaitsevien tonttien pohjoiselle puoliskolle älköön rakennettako taloja, joiden katonharjat ulottuisivat tasapintaan, joka on kahta metriä (2 m) korkeammalle astronomisen observatoriumin meridiaamiympyrän akselia.

44 §. Tontin sisällä älköön rakennusta tehtäkö korkeammaksi kuin sen pihamaan leveys, joka on fasaadin vieressä, eli, missä rakennus rajoittuu useampiin pihamaihin, leveimmän niistä. Semmoinen rakennus älköön kuitenkaan saako suurempaa korkeutta kuin kolmetoista metriä (13 m), laskettuna, milloin rakennus on tontinrajalla, katonharjaan.

Katurakennukseen kuuluvan siipirakennuksen saa kumminkin rakentaa samaan korkeuteen kuin katurakennus, ei kuitenkaan pitemmälle kuin kymmenen metriä (10 m), laskettuna katurakennuksen fasaadista pääpihamaahan päin.

45 §. Ulkokuoneusta, joka on muusta kuin tulenkestävästä aineesta, älköön rakennettako korkeammaksi kuin kuusi ja viisi kymmenettä osaa metriä (6,5 m).

Tulenkestävästä aineesta olevan ulkokuoneuksen suhteen olkoon voimassa mitä §:ssä 43 ja 44 sanottiin rakennuksista yleisesti.

46 §. Asuinrakennukset saakoot:

a) tulenkestävästä aineesta olevat rakennukset Esplanaadien, Satamien (Kaijien), Bulevaardinkadun, yleisten paikain sekä kahdeksansoista metrin (18 m) levyisten katujen varsilla korkeintaan viisi kerrosta;

b) tulenkestävästä aineesta olevat rakennukset muiden katujen varrella korkeintaan neljä kerrosta;

c) rakennukset, joissa alakerta on tulenkestävästä ja muu osa muusta aineesta, korkeintaan kaksi kerrosta sekä

d) puurakennukset eli rakennukset, jotka eivät ole tulenkestävästä aineesta, yhden kerroksen.

Kerrosten lukuun lasketaan ullakko, jos siinä on asuinhuoneita, joko tulisijoilla varustettuja, eli ilman niitä, mutta ei sitävastoin kellarikerrosta, joka on sovitettu hyvin kaltevalla maalla olevan rakennuksen alle.

47 §. Pihamaata mitattaissa otetaan etäisyydet seinästä seinään, huomioon ottamatta pienempiä rakennus-ulkoumuksia, niinkuin vähempiä avonaisia portaita, joko katoksella varustettuja tai ilman sitä, kellarin porstuita, balkonkeja y. m.

Kun pihamaata mitataan siihen rajoittuvan rakennuksen korkeinta sallittua korkeutta määrättäissä, pidettäköön sitä pinta-alaa rakentamattomana, minkä ulkokuoneus, joka ei ole korkeampi kuin 40 §:ssä on määrätty, täyttää.

Jos pihamaa on eri levyinen eri paikoista, otettakoon koeteltu keskileveys; kuitenkin ei saa pienempää solaa ottaa lukuun.

Yhteisen ja yksityisen pihamaan välillä älköön tässä suhteessa tehtäkö mitään eroitusta.

Kerrosten luku.

Pihamaan ja rakennuksen korkeuden mittaaminen.

Rakennuksen korkeus mitataan, milloin ei toisin ole sanottu, pihamaasta eli, katua vasten olevaa rakennusta varten, katukäytävän pinnasta kattolistan yläreunaan eli rakennusta varten, joka on muusta kuin tulenkestävästä aineesta, katonrajaan. Kaltevalla maalla otetaan keski-
korkeus.

Poikkeuksia
erityisissä ta-
pauksissa.

48 §. Missä tontin suuruus eli muoto eli muut omi-
tuiset alasuhteet välttämättä sitä vaativat, on maistraatilla
oikeus, rakennuskatselmusmiehiä kuultuaan, ehdottaa poik-
keusta siitä, mitä 40:ssä ja sitä seuraavissa §§:ssä 48:aan
saakka sanottiin sekä jättää kysymys kuvernöörin päätet-
täväksi.

VI Luku.

Rakennuspiirustuksista ja niiden vahvistamisesta sekä mitä rakennuskysymyksissä yleensä on huomioon otettava.

Rakennuspii-
rustus.

49 §. Uutisrakennuksiin, isompiin eli pienempiin, ei
saa ryhtyä ilman että piirustukset niitä varten on vahvis-
tettu siinä järjestyksessä kuin alempana sanotaan; kuiten-
kin voi perustuksen kaivaminen ja perusmuurin laskeminen
maanpintaan saakka alkaa aikasemmin maistraatin suostu-
muksella.

Sama laki olkoon lisärakennuksista, katua eli yleistä
paikkaa vasten olevan fasaadin eli aitauksen muutoksista,
sulkevan eli kantavan rakenteen (konstruktioonin) vaihta-
misesta toiseen eli tulisijan muuttamisesta eli laittamisesta
paikkaan, mihin semmoista ei vielä ole tullut myönnettyksi.

Muita rakennusmuutoksia voidaan suorittaa ilman tuon-
kaltaista menettelyä.

50 §. Uutisrakennuksen piirustusten tulee näyttää
aijotun rakennuksen suuruus, ulkonäkö, sisustus ja muu
laatu sekä ovat ne tehtävät seuraavissa erityisissä osissa:

Asemapiirros.

a) Asemapiirros, sisältävä: sen korttelin nimen ja nu-
meron, missä tontti sijaitsee, tontin ja sen numeron, ton-
tille jo rakennetut rakennukset sekä tuon uuden rakennuk-
sen; rajoittavat kadut ja yleiset paikat niihin laitettui-
ne yleisine viemärikanavineen; kaikki kuuden metrin (6 m)
sisällä, kysymyksessä olevan tontin rajalta lukien, oleva osa
naapuritonttia ynnä naapuritontin numero ja semmoisella
alalla oleva rakennus eli sen osa; sekä pihamaata ympä-
röivien rakennusten korkeus.

b) Pohja- ja tarpeelliset leikkaus-piirustukset uudesta Pohja- ja leik-
rakennuksesta, perustuksesta ullakkoon ja sekin luettuna, kauspiirustuk-
näyttäen: rakennuksen jaon ja huoneiden tarkoituksen; sul-
kevien ja kantavien rakenne-osien paikan, muodon ja mitat
sekä tulisijat ja savuhormien järjestelyn.

Jos rakennus tehdään katua eli yleistä paikkaa vasten, Fasaadipiirus-
vaaditaan sitäpaitsi piirustus rakennuksen niitä vasten ole-
vista fasaadeista ja vapaana olevan rakennuksen kaikista
sen kadulle eli yleiselle paikalle näkyvistä fasaadeista sekä
porteista eli aidasta.

Vaadittaissa tulee tavattomimmista rakenne-osista tehdä Erikoispiirus-
erikoispiirustuksia sekä, missä keskuslämmitys on laitettava, tuk-
semmoisia piirustuksia, jotka ovat tarpeellisia laitelman
arvostelemiseksi tulenvaaran suhteen.

51 §. Lisärakennus-piirustuksille olkoon noudatetta-
vana mitä uutisrakennusten suhteen on sanottu. Pirustus lisä-
rakennukselle,

Rakennusfasaadin, aitauksen eli rakenteen (konstrukt-
sioonin) muutosta varten vaaditaan piirustusta poikkeuk-
selle aikaisemmasta piirustuksesta. fasaadi- ja tu-
lisijan muu-
tokselle.

Tulisijaa muutettaissa on tehtävä yksinkertainen ase-
mapiirros, sisältävä rakennuksen paikan tontilla, sen huo-
neen, mihin uusi tulisija on aijottu ja tulisijan.

52 §. Rakennuspiirustukset ovat tehtävät mittakaa-
vassa, jossa asemapiirrokselle viisi millimetriä (5 mm), Mittakaava.
pohjapiirrokselle kymmenen millimetriä (10 mm) sekä läpi-
leikkaus- ja fasaadipiirustuksille viisitoista millimetriä (15
mm) vastaavat yhden metrin (1 m) todellista suuruutta.
Erilaatuiset rakennusaineet, niin myös vanhempi ja uusi
rakennus sekä sen osa, ovat erittäin näytettävät. Piirus-
tuksia on tehtävä kaksi kappaletta ja ovat ne tekijän alle-
kirjoitettavat.

Maistraatin asiana on antaa lähempiä määräyksiä, jotka
pidetään tarpeellisina yhtenäisyyden saavuttamiseksi merki-
tystavan ja piirustusten koon ja muodon suhteen. tapan ja piirus-
tusten koko.

53 §. Ennenkuin uutisrakennuksen piirustuksille hae-
taan hyväksymystä, ovat fasaadipiirustukset, milloin sem-
moisia 50 §:n mukaan vaaditaan, annettavat Yleisten ra-
kennusten ylihallituksen tarkastettaviksi. Fasaadipiirus-
tusten tarkas-
tus.

Jollei Ylihallitus ole mitään fasaadipiirustusten suh-
teen muistuttanut, hankkikoon hakija katselmuksen paikalle. 1:nen katsel-
mus.

Sanotun katselmuksen tulee toimittaa kaupungin kat-
selmusmiehet, jotka ovat yksi maistraatin jäsen, yksi kau-
pungin valtuutusmiesten määräämä arkkitehti ja yksi tervey-
denhoito-lautakunnan valtuutettu; katselmusta on anottava
mainitulta maistraatin jäseneltä. Rakennuskat-
selmusmiehet.

Katselmus-
kirja.

Katselmusta varten määrätystä ajasta on hakijan toimesta annettava tieto korttelissa oleville naapureille.

54 §. Katselmuksessa, josta edellisessä §:ssä mainittiin, pitää kaikki 50 §:n mukaan tarpeelliset piirustukset olemaan käsillä, ja on siinä tutkittava, josko rakennusyritykseen voi rakennusjärjestyksen mukaan suostua sekä, jos jokin muuta, erinomattainkin tulenvaaran ja terveydenhoidon suhteen on yritystä vastaan muistutettavana, jotapaitsi katselmuksessa olevan arkkitehdin tulee erityisesti tarkastaa piirustuksissa osoitettujen rakenteiden (konstruktiosien) kestävyyttä.

Katselmuksen johdosta on laadittava katselmuskirja, sisältävä toimitusajan ja -paikan, saapuvilla olleet asianomaiset, katselmuksessa tehdyt huomiot, arkkitehdin lausunto rakenteiden suhteen ja katselmusmiesten lausunto yrityksestä yleensä, ja, siinä tapauksessa ettei yritystä katsota voitavan sallia eli muutoin tehdään muistutuksia sitä vastaan, on samalla nimenomaan sanottava, mitä lakimääräyksiä vastaan yritys soti.

Katselmuskirja on katselmusmiesten allekirjoitettava ja kahdeksan päivän kuluessa katselmuksen päätyttyä toimitettava hakijalle.

Uutisra-
kennus-
vahn-
vustus.

55 §. Sittenkun 54 §:ssä mainittu katselmus on toimitettu jättäköön hakija kaikki yritykselle tarpeelliset piirustukset kahdessa kappaleessa kuin myös katselmuskirjan maistraattiin; ja on hänellä valta, jos hänellä on jokin katselmusmiesten lausuntoa vastaan muistutettavana, sitä samalla esittää sekä myöskin liittää mukaan asiantuntijain lausuntoja ja muita todistuksia; muistutukset pitää kummin-kin olla kirjallisesti laaditut.

Maistraatin velvollisuutena on sen jälkeen kun vieläkin ehkä tarpeellinen selvitys ja, milloin asianhaarat niin vaativat, Yleisten rakennusten ylihallituksen lausunto on hankittu, ottaa asia lopullisen käsittelyn alaiseksi sekä, vastuunalaisuuden uhalla, kuukaudessa hakemuskirjain vastaanottamisen jälkeen, jättää asia kuvernöörille lähemmin tutkittavaksi ja semmoisessa tarkoituksessa lähettää hänelle niinhyvin sisään jätetyt asiapaperit kuin pöytäkirjan, sisältävä maistraatin lausunnon asiasta.

Kuvernööri ratkaisee asian lopullisesti ja antaa, siinä tapauksessa että piirustukset hyväksytään, päätöksen niiden vahvistamisesta molempiin kappaleisiin, jotka sen jälkeen lähetetään takaisin maistraattiin, toinen kappale maistraatin arkistossa säilytettäväksi ja toinen hakijalle takaisin jätettäväksi sekä hänen noudatettavaksi uutisrakennus-yritystä suorittaessaan.

56 §. Vahvistusta lisärakennuksen piirustuksille hankitaan niinkuin uutisrakennusten suhteen on sanottu. Lisärakennuksen vahvistus.

Rakennuksen fasaadia muutettaissa tulee hakijan sittenkun Yleisten rakennusten ylihallitus on hyväksynyt piirustukset, nämä piirustukset kahdessa kappaleessa mukaan liittäen, ilmoittaa asia maistraatille; sitten menetellään niinkuin 50 §:n 2:ssa ja 3:ssa kohdassa on säädetty.

Rakenteen eli tulisijan muutosta varten jättäköön hakija tarpeellisen piirustuksen 53 §:ssä mainitulle arkkitehdille, jonka velvollisuutena on viipymättä pitää katselmus paikalla ja tehdä hankkeesta kirjallinen lausunto. Tämä lausunto ynnä piirustus, viime mainittu kahdessa kappaleessa, pitää hakijan antamaan maistraattiin, jonka vallassa on, hankittuaan ehkä vielä tarpeellisia selityksiä joko hyväksyä piirustukset eli hyväksymyksen niiltä kieltää.

Rakenteen ja
tulisijan muu-
toksen vah-
vistus.

Jos piirustukset hyväksytään, on todistus siitä niihin merkittävä kuin myös toinen kappale piirustuksista toimitettava kahden päivän sisällä hakijalle voidakseen hän niitä käyttää työssään noudatettavana ja toinen jätettävä säilytettäväksi maistraatin arkistoon.

57 §. Joka ei viidessä vuodessa, sen jälkeen kun suostumus rakennushankkeeseen on annettu, ala työtä eikä sitä sen jälkeen saata tarpeelliseen loppuun älköön hänellä enään olko siihen oikeutta, jollei uutta lupaa ole hankittu siinä järjestyksessä kuin ylempänä mainittiin.

Piirustusten
kelpoisuus-
aika.

58 §. Uutisrakennuksen eli lisärakennuksen ollessa tekeillä, pitää, sittenkun hanketta varten on lupa hankittu, kaupungin-insinöörin merkitä maahan uutis- eli lisärakennusta varten aiotun paikan; ja pitää kaupungininsinöörin myöskin rakennuttajan kutsumuksesta, sen jälkeen kun kivijalka on pantu, tutkia paikalla kivijalan oikea asema sekä antaa siitä todistus merkitsemällä rakennusta varten tehtyjen asemapiirrosten kumpaiseenkin kappaleeseen.

Uutisra-
kennus-
vahn-
vustus.

Kivijalka-
kat-
selmus.

59 §. Kivitaloja rakennettaessa on kaupungin-valtuusmiesten 53 §:n mukaan valitseman arkkitehdin velvollisuutena valvoa, että työ suoritetaan vahvistettujen piirustusten ja tämän rakennusjärjestyksen määräyksien mukaisesti sekä siinä tarkoituksessa toimittaa tarkastuksia niinhyvin perustankaivamis- ja perustanlaskemis-töiden tapatuessa kuin rakennusta pystyyn muurattaissa, sekä myöskin kun syytä muistutukseen ilmaantuu, siitä maistraattiin ilmoittaa siihen toimenpiteeseen nähden, jonka asianhaarat vaativat. Jollei syytä muistutukseen löydy, tulee arkkitehdin merkitä siitä piirustusten kumpaankin kappaleeseen niinhyvin ennen perustustöitten päättymistä kuin kerran muurauksen kestäessä ja älköön rakentaja ryhtykö rakennuksen

Arkkitehdin
tarkastuksia.

muuraustyöhön ennenkuin edellä sanottu todistus on saatu sekä alkoon panko paikoilleen ylintä vuoliaiskertaa ennenkuin todistus viimeisestä tarkastuksesta on merkitty piirustuksiin.

60 §. Kun uutis- eli lisärakennus on niin pitkälle joutunut, että kattaminen on tapahtunut ja, jos rakennukseen kuuluu tulisijoja, savupiiput muurattu, ilmoittakoon rakennuttaja siitä, ennenkuin permanto ja välikatto pannaan paikoilleen, 53 §:ssä mainitulle maistraatin jäsenelle, jonka tulee hetimiten kutsua muut samassa §:ssä mainitut rakennuskatselmusmiehet katsastamaan työtä.

Sanotussa katselmuksessa on tarkoin tutkittava josko rakennus on kestävästi tehty, kuin myös, jos työ on yhtäpitävä vahvistettujen piirustusten ja rakennusjärjestyksen määräysten kanssa.

Jollei syytä muistutukseen ole, saa rakennustyötä suorittaa ja antakoon maistraatin jäsen siitä todistuksen rakennuttajalle ja merkitkään sen rakennuspiirustusten arkistokappaleeseen. Jos sitävastoin käy ilmi, että rakennus on tehty puutteellisesti tahi että se tekee semmoisen poikkeuksen piirustuksista, jota 49 §:n mukaan ei ilman luvatta saa tehdä tahi että voimassa olevia määräyksiä ei ole muutoin tarpeenmukaisesti huomioon otettu, ilmoittakoon maistraatin jäsen asiasta viipymättä maistraattiin. Maistraatin tehtävänä olkoon sitten, asiata tutkittuaan ja sittenkun uusi katselmus, jos tarve vaatii, on paikalla pidetty, joko pakottaa rakennuttajan ilman viivytystä korjaamaan olevaisen puutteellisuuden eli oikaisemaan huomautetun poikkeavaisuuden, jota tarkoitusta varten maistraatti, milloin niin tarvitaan, ryhtyköön toimenpiteeseen, että rakennus puretaan eli jättäköön maistraatti, milloin on syytä poikkeavaisuuden pysyttämiseksi, asian kuvernöörin ratkaistavaksi eli jos kysymys 3:n kohdan mukaan 56 §:ssä rippuu maistraatin lopullisesta toimenpiteestä, antakoon luvan poikkeavaisuuden pysyttämiseen.

Jos lupa annetaan muutokselle vahvistettuun piirustukseen, pitää rakennuttajan omalla kustannuksellaan toimittamaan muutoksen merkitsemisen niinhysin omaansa kuin arkiston rakennuspiirustusten kappaleeseen.

61 §. Rakenne- ja tulisijanmuutosta tehdessä on, milloin maistraatti katsoo tarpeelliseksi ja aikana, jonka maistraatti kussakin erikoistapauksessa määrää, tontinomistajan toimitettava että rakennuskatsonta-miehet pitävät katselmuksen saadaksesen selville, josko työ on laillisesti tehty, ja menetellään siinä niinkuin 60 §:ssä on sanottu.

62 §. Isommissa rakennusyrityksissä, eli kun tavattomammat rakenteet antavat syytä siihen, olkoon kuver-

Uutisrakennuksen loppukatselmus.

Poikkeus piirustuksista.

Rakenne- ja tulisijanmuutoks-katselmus.

Asiantuntijan henkilön val-

nöörillä oikeus rakennuspiirustuksia vahvistaissa määrätä vonta ja vastuunalainen työnjohtaja.

Jos rakennuttaja muutoin ottaa vastuunalaisen työnjohtajan, ilmoittakoon siitä maistraattiin ja todistakoon samalla myös, että tämä on ottanut haltuunsa työnjohdon ja siitä johtuvan vastuunalaisuuden, ja olkoon maistraatin harjoittavana, josko tuon otetun työnjohtajan voi semmoiseksi hyväksyä.

Jollei maistraatin hyväksymää työnjohtajaa ole asetettu, olkoon rakennuttajalla itsellään vastuunalaisuus.

63 §. Isommissa rakennustöissä olkoon maistraatilla Kadun sisäänvalta myöntää tontinomistajalle oikeuden panna tontille ottamisen ja rakennuspuita ja muita tarpeita rakennusta varten sekä paikka rakennusaineille. ottaa sisään katuja eli yleistä paikkaa pitkin tonttia korkeintaan puolet kadun leveydestä eli yleistä paikkaa vasten korkeintaan kahdeksan metrin (8 m) leveydeltä. Sisään otettu osa kadusta eli yleisestä paikasta pitää tontinomistajan toimesta aidata lauta-aidalla ja pitkin sen ulkosivua varustaa puisella käymätiellä, jonka leveyden maistraatti määrää.

Maistraatin asiana olkoon kaupungin rakennuskatsel-Telineitten ja musmiehiä kuulustettuaan määrätä kuinka kauaksi aikaa aitausten poistaminen. tehtävänä olevan uudisrakennuksen telineitten ja aitausten sallitaan jäädä paikoilleen sittenkun rakennus on saatu vesikaton alle.

Älköön myöskään tonttia muutoin käytettävä ilman erityistä lupaa varastopaikkana.

64 §. Jos rakennustyössä käytetään telineitä eli jos Katos käymäsiinä alasputoavat esineet, niinkuin värit ja muut tien päällä. saattavat tuottaa haittaa ja vastusta liikkeelle rakennuspaikan vieressä, olkoon tontinomistaja velvollinen rakentamaan katoksen käymätien päälle kuin myöskin sen ohessa ryhtymään niihin toimenpiteisiin, mitkä maistraatti pitää liikkeen turvaamiselle tarpeellisina.

65 §. Mitä ylempänä on sanottu, olkoon voimassa Yleisiä rakennusyksityisten kuin kaupungin rakennus-hankkeiden suhteen. nuksia.

Ruunun eli yleisen laitoksen rakennustöissä olkoon noudatettavana mitä niistä erittäin säädetään, kuitenkin pitää säädökset 63 ja 64 §§:ssä huomioon otettaman.

VII Luku.

Erityisiä säädöksiä rakennustöistä, kuin myös talojen kunnossapidosta.

Rakenne-osat. **66 §.** Rakennustyössä ovat kaikki rakenteet tehtävät tarpeellisen vahvoiksi ja tarpeelliseen yhtenäisyyteen sekä on tarkoitukseen täysin soveliaita rakennusaineita käytettävä.

Perusmuuri. **67 §.** Perusmuuri on, milloin ei kallio kohtaa eli muurin asemasta tulee muu, täysin tarkoituksen mukainen rakenne, pantava ulkoseinien ja palomuurien alle sekä sitä-paitsi taloissa, joka ovat tulenkestävästä aineesta semmoisen väliseinän alle, joka kantaa holvia eli pelkkakerrosta, ja muun laatuissa taloissa sisäpuolisten nurkkien sekä savupiippujen ja muun muurilaitoksen alle.

68 §. Perusmuuri, niin myös holvi ja rautarakenne, joka tehdään perusmuurin asemasta, on pantava kovalle luonnolliselle eli keinotekoiselle perustalle ja semmoiselle syvyydelle, että roudan vaikutukset vältetään.

69 §. Kaikki perustantekoon tarvittavat puurakenteet ovat asetettavat niin, että ne lepäävät vähintään kolmesataa millimetriä (300 mm) alimman pohjavesi-pinnan alla.

Varovaisuuskeinoja perustan laskemisessa. **70 §.** Joka rakennustansa varten tahtoo panna syvemmän perustuksen kuin se, minkä päälle viereinen rakennus on tehty, olkoon velvollinen työssä käyttämään niitä varovaisuuskeinoja, jotka ovat tarpeellisia vahingon välttämiseksi viime mainituilla rakennuksilla. Sama laki olkoon voimassa jos muutoinkin perustan teossa, niinkuin kovassa paaluttamisessa eli muulla tavalla, naapurin rakennukselle voidaan saattaa vahinkoa.

Tarpeellisten toimenpiteiden laadun määrää kussakin eri tapauksessa maistraatti.

Kuluista ja vahingosta johtuvan korvauksen suhteen olkoon voimassa mitä yleisessä laissa säädetään.

Kivijalka. **71 §.** Huoneusten alle, olkootpa ne mitä laatua hyvänsä, on pantava kivijalka, lukuun ottamatta kumminkaan 31 §:ssä lueteltuja rakennuksia. Kivijalka on tehtävä graniitista eli muusta kestävästä kivilajista ja pitää sen korkeuden maanpinnan päällä, milloin ei erityiset asian haarat muutoin vaadi, olla joka paikassa vähintään kuusisataa millimetriä (600 mm)

Muurien paksuus. **72 §.** Ulkomuurin paksuutena tulee olla vähintään yksi ja kolmeneljännestä muurikiveä leikkauksessa; kuitenkin saattaa jättää muuriin onton tilan, joka vastaa korkeintaan neljänneskiveä. Jos huoneuksessa on useampia kerroksia, tulee ulkomuuri paksuntaa kolmannessa ja neljän-

nessä kerroksessa ylhäältä lukien vähintään kahdeksi sekä kerroksessa niiden alla vähintään kahdeksi ja puoleksi muurikiveksi.

Jos kerrosten korkeus permannon ja katon välillä menee neljä ja kaksikymmenettäosaa metrin (4 2 m) eli huoneiden syvyys seitsemän ja viisitoista sadattaosaa metrin (7,15 m) eli huoneiden vapaa otsikkopituus (frontlängd) kymmenen metrin (10 m) yli, pitää ulkomuurin paksuutena, milloin sitä ei vahvisteta pilastereilla, kontrefooreilla eli muulla tavalla, ylimmässä kerroksessa olla vähintään kaksi muurikiveä ja on sen paksuutta lisättävä jokaisessa kerroksessa siitä alaspäin ainakin puolella kivellä.

Jos muutoin esiintyy poikkeuksia tavallisesta rakennustavasta, sovitettakoon ulkomuurin paksuus sen mukaan.

73 §. Välimuurin tulee olla vähintään puolen eli, jos se kantaa vuoliaiskerrosta, vähintään yhden kiven paksuinen leikkauksessa. Asuinhuoneuksissa, jossa alin kerros on tulenkestävästä aineesta ja ylimmäinen puusta, pitää välimuuri alakerrassa, jossa se kantaa vuoliaiskerrosta eli holvia, tehdä tulenkestävästä aineesta. Välimuurin, joka ei kannu vuoliaiskerrosta, saattaa tehdä muustakin kuin tulenkestävästä aineesta.

Väliseinistä, jotka ympäröivät porrashuonetta, säädetään 95 §:ssä.

74 §. Rakennus, joka on rajalla naapuritonttia vasten, on tällä rajalla varustettava palomuurilla, naapureja ei kuitenkaan kielletä laittamasta yhteistä palomuuria.

Huoneus, joka täydellisesti eli osittain tehdään muusta kuin tulenkestävästä aineesta, on, milloin sen pinta-ala menee yli neljänsadan neljänkymmenen neliömetrin (440 m²) eli, ulkokuoneuksissa, yli sadan kahdeksankymmenen neliömetrin (180 m²), jaettava palomuuireilla siten, ettei mikään palomuurilla erotettu huoneuksen osa mene yli mainitun mitan.

Palomuuireista erityisissä tapauksissa säädetään 98 §:ssä

75 §. Palomuuuri on muurattava tiilistä vähintään neljän sadan viidenkymmenen millimetrin (450 mm) korkeiseksi rakennuksen vesikaton päälle eli, milloin palomuuuri on kahdelle rakennukselle yhteinen, korkeimman vesikaton päälle; ja älköön aukkoa palomuuuriin asetettako muulla tavalla kuin 76 §:ssä sanotaan.

Palomuurin vähin paksuus tulee olla vesikaton päällä ja ullakolla yksi sekä rakennuksen sisässä yksi ja puoli muurikiveä. lisäämällä neljännessä ja viidennessä kerroksessa ylhäältä lukien sekä kaksin- ja kolmenkerroksisen rakennuksen kellarissa puoli ja korkeamman huoneuksen kella-

Palomuuuri.

rissa yksi muurikivi. Sitä paitsi on palomuuuri ullakossa varustettava vähintään puolen kiven paksuisella sekä puolentoista kiven levyisellä vahvikepylväällä, korkeintaan kaksi ja seitsemän kymmenettäosaa metrin (2,7 m) etäisyydellä toisistaan. Palomuurin paksuuden suhteen, joka samalla on ulkomuurina, olkoon voimassa mitä ulkomuurista on sanottu.

Jos vuoliaisia eli muita puuosia muurataan eri puolilta palomuurin sisään, ovat ne eroitettavat toisistaan vähintään puolenkiven paksuisella seinällä. Savujohtoja alkoon yhteiseen palomuriin asetettako.

Palomuuuri on päältäpäin peitettävä metallipellillä.

Aukko palomuurissa.

76 §. Joka tahtoo laittaa aukon palomuriin hankikoon siihen luvan maistraatilta, ja, milloin muuri on tontin rajalla, myöskin naapurilta. Naapurin suostumus alkoon olko sitovainen naapuritontin tulevalle omistajalle.

Palomuurin aukko on, milloin maistraatti harkitsee tarpeelliseksi, varustettava itsestään sulkeutuvalla rautaluukulla eli muutoin tehtävä tulenkestäväksi.

Muurin purkaminen tontin rajalla.

77 §. Jos yhteinen seinä eli muuri tontin rajalla on uudesti rakennettava eli purettava, pitää naapurille vähintään yhtä kuukautta ennen siitä ilmoitettaman, niin että hän voi työn johdosta ryhtyä tarpeellisiin toimenpiteisiin.

Muurin purkamis- ja jälleenlaittamis-kustannusten suhteen olkoon voimassa mitä 27 §:ssä on sanottu aitauksesta.

Tulisijan laittaminen.

78 §. Uunin, liedin ja muun kiinteän tulisijan tulee seistä kivi- holvi- eli rautakannatin-perustalla, joka lepää tulenkestävällä alustalla.

Jos isompi tulisija niinkuin kyökki- eli leipomatupaliesi, leivinuuni eli tulisija, mihin muuripata on muurattuna, laitetaan puuseinää vasten, tulee seinä, milloin se on väli-seinä, ottaa vastaavalta osalta auki ja panna sijaan vähintään yhden kiven paksuinen muuri, mutta ulkoseinä varustaa vähintään puolen kiven vahvuisella suojusmuurilla ja jättää ainakin seitsemänkymmenen viiden millimetrin (75 mm) levyinen tyhjä tila tämän muurin ja tulisijan väliin. Puuseinä, jota vasten kaakeliuuni eli muu pienempi tulisija tehdään, on tulisijan takana varustettava samanlaatuksella suojusmuurilla kuin äsken sanottiin, tehtynä kiinteälle, vähintään viidenkymmenen millimetrin (50 mm) etäisyydellä tulisijasta olevalle perustalle.

Muutettava tulisija.

79 §. Muutettavan tulisijan tulee seistä laattakivi-, tiili-, eli muulla tulenkestävästä aineesta tehdyllä alustalla, jolla on semmoinen paksuus, että etäisyys tulisijan tuhka-laatikon pohjan ja permannon välillä on vähintään yksi ja neljännes muurikiveä.

Semmoista tulisijaa alkoon pantako lähemmäksi seinää, paneelia eli muuta seinään kiinnitettyä puista sisustusta kuin kuusisataa millimetriä (600 mm) eli, jos puu-osia suojaa syrjälleen asetetuista tiilistä tehty muuri eli myöskin seitsemänkymmenen viiden millimetrin (75 mm) etäisyydelle puuosista asetettu metalliverho, kaksisataa viisikymmentä millimetriä (250 mm), laskettuna tulisijasta sanottuun muuriin eli verhoon.

80 §. Puupermanto tulisijan edessä on kyökissä ja kaakeliuunilla varustetussa huoneessa peitettävä metallilevyllä eli laattakivillä, huoneissa vähintään viidensadan millimetrin (500 mm) pituudelta ja kahdensadan viidenkymmenen millimetrin (250 mm) leveydeltä sekä kyökissä kuudensadan millimetrin (600 mm) pituudelta ja leveydeltä, jota paitsi pesu- ja leipomatuvassa tulee permanto tulisijan suun edessä olla ainakin yksi ja kaksi kymmenettäosaa metrin (1,2 m) pituudelta sekä yhden metrin (1 m) leveydeltä laattakivestä eli tiilistä.

Permanto tulisijan edessä.

Vähin etäisyys tulisijan ja puuainesten välillä katossa olkoon kaksisataa viisikymmentä millimetriä (250 mm).

Tulisijan pohja on muurattava vähintään yksi ja neljännes muurikiven paksuksi alla olevaa puuainetta vasten.

81 §. Rakennuksessa, joka ei ole tulenkestävästä aineesta tehty, ei saa tulisijalla varustettuja huoneita laittaa ullakkoon.

Tulisija ullakossa.

Tulisijan saa ulkokuoneuksessa tehdä ainoastaan pesu- ja leipomatupaan sekä, jos ulkokuoneus on tulenkestävästä aineesta, myöskin eroitettuun makkihuoneeseen, jonka permanto on tulenkestävää laatua.

Tulisija ulkokuoneuksessa.

Maistraatilla olkoon myös oikeus myöntää tulisijan asettamista varastokuoneeseen, kuitenkin huomioon ottamalla niitä varovaisuusseikkoja, jotka maistraatti tarkoitusta varten harkitsee tarpeellisiksi.

Tulisija varastokuoneessa.

82 §. Tilapäisen tulisijan laittamisesta on voimassa mitä maistraatti sille lupaa haettaissa määrää.

Tilapäinen tulisija.

83 §. Jokainen tulisija on savun johtamista varten varustettava joko muuratulla putkella, hormilla eli fajanssitaikaksinkertaisella metallitorvella, sen laatuksella että sen nuohoaminen ja puhastus voidaan ilman vaikeuksitta toimittaa; ja pitää semmoisen putken eli torven aueta savupiippuun. Jokaista kyökin liettä varten on sitäpaitsi laitettava erityinen höyryhormi.

Savuhormi ja höyrytorvi.

Savuhormia ei saa ilman maistraatin lupaa johtaa vanhempaan semmoiseen hormiin.

84 §. Savutiehyeen ympärillä olevan muurin tulee olla vähintään puoli kiveä eli, siinä tapauksessa että savu-

tiehye kulkee täytepermannon eli ulkokaton läpi tahi rajoittuu muihin puosiin kuin permantolankkuihin, jalkalistoihin eli kattopaneeliin, vähintään kolme neljännes-kiveä paksun; sekä on se sitäpaitsi viimeksi mainitussa tapauksessa varustettava peltiverholla. Kielekkeet savutiehyeiden välillä saatavat olla ainoastan neljännesmuurikiveä leikkauksessaan.

Savuhormi yhteisessä palomuurissa on varustettava omilla seinämillään joka puolelle.

85 §. Fajanssista savutorvea alkoon asetettako lähemmälle seinään kiinnitettyä puista sisustusta kuin kolmesataa millimetriä (300 mm) eikä metallista savuputkea lähemmälle semmoista sisustusta kuin kuusisataa millimetriä (600 mm); kuitenkin voi tämä etäisyys, milloin puuainesta suojaa syrjälläan asetetuista tiilistä tehty muuri eli vähintään seitsemänkymmenen viiden millimetrin (75 mm) etäisyydellä puuaineesta oleva peltiverho, vähentyä kahteensataan kahteenkymmeneen viiteen millimetriin (225 mm), laskettuna metalliputkea käytettäissä sanottuun muuriin eli verhoon, mutta fajanssitorvesta puuaineeseen.

Jos tuommoinen savutorvi käy puuseinän läpi, pitää vähintään kahdensadan kahdenkymmenen viiden millimetrin (225 mm) suojusmuuri laitettaman torven ympärille.

Savupiippu.

86 §. Savupiippu on joko täydellisesti altaan muurattava eli pantava holville tahi rautaisille kannatuspelkoille sekä tulee sen aueta vähintään seitsemänsadan viidenkymmenen millimetrin (750 mm) korkeudella katonharjan päältä eli jos se käy katon kaltevuussyrjän läpi, yksi ja kaksikymmentäosaa metrin (1,2 m) korkeudella katon pinnasta.

Huoneuksen sisällä oleva osa savupiippua on laastattava.

87 §. Jos savupiipun rakentamiselle tarpeelliseen korkeuteen on tarpeellista, että se kiinnitetään naapurin rakennuksen pätyyn (gafvel) eli palomuriin, olkoon se sallittu, alkoonkää tämä vaatiko siitä erityistä korvausta, jollei hänelle siitä synny todistettavaa vahinkoa.

Kellarin ja säilytysruoneen katto.

88 §. Asuinhuoneuksen alle laitettavan kellarin ja säilytysruoneen katto on holvattava eli muutoin tehtävä tulenkestävästä aineesta eli laastattava.

Asuinhuoneiden valaistus.

89 §. Asuinhuone on niin sijoitettava että se saa tarpeeksi ilmaa ja valoa.

Huoneella, joka laitetaan asuinhuoneeksi, tulee sen vuoksi olla ikkuna joko kadulle, yleiselle paikalle eli vähintään yhdeksän metrin (9 m) pituiselle ja levyiselle pihamaalle päin eli myöskin pääpihamaasta ulkonevaan solaan päin, jonka leveys on ainakin neljä ja viisi kymmenettäosaa metriä (4,5 m) eikä puoltatoista kertaa sen leveyttä syvempi; kuitenkin voi myös huonetta, jolla on ikkuna ainoastaan

muulle pihamaalle päin kuin nyt mainitulle, käyttöä asuinhuoneeksi, jos vaan pihamaan suuruus on vähintään neljä ja viisi kymmenettäosaa metriä (4,5 m) neliössä eikä ikkunan vastassa oleva rakennus ole pihamaan leveyttä korkeampi.

Asuinhuoneella tarkoitetaan myöskin työpajaa, myymälää ja muuta huonetta, jossa ihmisiä oleksii pitemmän ajan vuorokaudesta.

90 §. Asuinhuoneen korkeus olkoon vähintään kaksi ja seitsemän kymmenettäosaa metriä (2,7 m).

Asuinhuoneiden korkeus.

Permanto- ja kattotäytteen tulee asuinhuoneessa olla puhtaan ja kuivan, ja saa ennen käytettyä samallaista täytettä, soraa vanhasta rakennuksesta eli muuta semmoista ainetta siihen käyttää ainoastaan kun se kuumentamisen kautta eli muulla tavoin on soveliaasti puhastettu.

Permantotäyte.

91 §. Asuinhuonetta alkoon kellarikerrokseen sovitettako, jollei huone sillä puolella, jonne sen ikkunat ovat sijoitettuna, ole vähintään kolme neljättäosaa korkeudestaan maanpinnan yläpuolella, siinä paikassa, jossa etäisyys permannosta maanpintaan on suurin. Jollei rakennus ole tulenkestävästä aineesta, pitää kellarikerroksen, jotta sinne voitaisi asuinhuoneita sovittaa, olla välttämättä holvattu.

Asuinhuoneita kellarikerroksessa

Kellarikerrokseen sovitettavain asuinhuoneitten alla oleva perustus on kuivattava ja alla olevasta maasta erotettava asfaltti- betooni- eli muulla yhtähyvällä ainekerroksella, niin että kosteuden ja pohjailman nousu huoneisiin estetään, jotapaitsi huoneisiin on laitettava torpeellinen ilmanvaihto. Permantoa alkoon semmoisessa huoneessa laskettako alemmaksi kuin että permannon alle saadaan vähintään yksi sataan suhtautuva kallistus kanavalle, joka käy lähimmän yleisen viemärikanavan lakeen, missä semmoinen on tontin luokse laitettu; kuitenkin saattaa maistraatti myöntää poikkeusta viimeksi mainitusta ohjeesta siinä tapauksessa, että rakennus on kalliolla eli kuivalla hiekkamaalla ja perustuksella on luonnollinen viemäriinsä.

Luonnollisesta kivistä laitettu asuinhuoneen ulkomuuri on kellarikerroksessa varustettava vähintään yhden kiven paksulla tiilipeitteellä, ja pitää ilmakerroksella eli muutoin estää maakosteuden tunkeutuminen huoneeseen.

92 §. Jos asuinhuoneita sovitetaan ullakkoon, on semmoisiin toimenpiteisiin ryhdyttävä, jotka ovat niissä asujille tulenvaarasta pelastautuakseen tarpeellisia.

Asuinhuoneita ullakossa.

93 §. Jokaisen rakennuksen tulee olla varustettuna tarpeellisella määrällä portaita, niin sovitettuja, että ne saavat tarpeellista valoa ja että niitä voi hyvin tuulluttaa sekä että jokaisesta asuttavasta huoneistosta löytyy esteetön

Portaat.

pääsy vähintään yhteen portaaseen; ja pitää sitäpaitsi ainakin yksi porras johtamaan ullakkoon.

94 §. Asuinrakennuksessa, joka on tulenkestävästä aineesta, pitää portaan olla niinkään tulenkestävää laatua ja pääportaalla, milloin rakennus on korkeampi kuin yksikerroksinen, olla vähintään yksi ja viisikymmenettä osaa metrin (1,5 m) leveys; kuitenkin voi pienempi, kahden toistansa lähinnä palopohjan alla olevan kerroksen asuinhuoneita yhdistävä porras olla myöskin puusta. Rakennuksessa, jossa alempi kerros on tulenkestävästä aineesta ja ylempi puusta, olkoon portaiden suhteen voimassa ensimmäitussa kerroksessa mitä ylempänä on sanottu. Muussa asuinhuoneuksessa saa portaot tehdä puusta, pääporras yksi ja kaksi kymmenettä osaa metriä (1,2 m) leveä. Milloin ullakon portaan tulee olla tulenkestävää laatua, on se ullakosta eristettävä rautaovella.

95 §. Porrashuoneen permannot, seinät ja katot portaisiin, jotka 94 §:n mukaan tulevat olla tulenkestävää laatua, ovat myöskin tulenkestävästä aineesta tehtävät.

Jos portaot rakennetaan holville ja jos maistraatti muutoin rakennellaan nähden harkitsee olevan syytä sitä myöntää, saattaa kuitenkin permanto, porras-askelten yläpinnat ja porrastodestit eli lepopinnat peittää puulla.

96 §. Kirkoissa, kouluhuoneuksissa, sairashuoneissa, teattereissa ja muissa rakennuksissa, jotka ovat sovitettut kokoushuoneiksi suuremmille ihmisjoukoille, tulee olla porraskäytävään, eteisten ja ovien lukumäärä, suuruus ja laatu sekä muu sovitut rippuvainen sen ihmisjoukon suuruudesta, joka rakennukseen on ajottu sopivan.

97 §. Ullakko on varustettava lasi-ikkunoilla tarpeellisen valon saamista varten.

98 §. Tulenkestävästä aineesta olevassa rakennuksessa, johon tulisijoja on sovitettu, pitää, milloin ei ylimmän kerroksen katto ole holvattu rautapelkoille, ylin pelkkakerros kauttaaltaan peitettämän palopohjalla, joka on tiilistä laastiin muurattu eli muutoin tulenkestävää laatua ja lauta-alustalle laskettu. Semmoisen palopohjan tulee olla vähintään neljäkymmentä millimetriä (40 mm) paksu ja muutoin niin laitettu, että pelkkakerros sen kautta täydellisesti erotetaan kattokannikkeista ja kaikesta muusta puu-aineesta ullakolla.

Tehdas-työpajoissa, joissa ei tulenvaarallisempaa ammattia harjoiteta, kuin myös kokoussaleissa ja teatterin osissa saattaa tapahtua poikkeusta edellä sanotusta, milloin maistraatti havaitsee vaikeuksia kohtaavan palopohjan laittamisessa niihin; kuitenkin pitää mahdollisuuden mu-

Yleiset kokoushuoneistot.

Ullakon ikkunat.

Palopohja.

kaan se osa ullakkoa, jolta niin muodoin puuttuu palopohja, palomuurilla erotettaman ullakon muusta osasta. Jos palopohja tehdään muusta aineesta kuin tiilistä, saattaa maistraatti myöskin sallia ohuemman palopohjan kuin neljäkymmentä millimetriä (40 mm).

99 §. Tulisijalla varustetussa huoneuksessa on vesi-kattoon laitettava paloluukku ja ullakkoon kiinteä tikapuu eli porras ullakosta luukulle.

100 §. Rakennus, olkoonpa mitä laatua hyvänsä, on katettava ainoastaan kupari- eli rautalevyllä, liuskakivellä eli muulla tulenkestävällä aineella, eikä saa sinkkiä eli lyijyä kattamiseen käyttää. Yksikerroksisen rakennuksen saattaa kuitenkin kattaa myös asfalttihuovalla huomioon ottamalla mitä armollisessa kuulutuksessa Tammikuun 16 päivästä 1877 sanotaan.

Ulkoista kattolistaa älköön tulenkestävästä aineesta olevaan rakennukseen laitettako puusta, lukuun ottamatta kuitenkin ulkokuoneuksia ja varastoaittoja eli makasiineja.

101 §. Katon nousu ei saa tulla puolta eli, ainoastaan yhtäännepäin kallistuvissa katoissa, viittä seitsemättä osaa korkeammaksi huoneuksen leveyttä. Milloin rakennuksen arkkitehtuuri eli muut seikat niin vaativat, eikä rakennukselle ole 43 §:ssä myönnettyä suurinta korkeutta annettu, olkoon myöskin suurempi nousuinen katto sallittu.

Taitenousuisen katon saattaa tehdä ainoastaan tulenkestävästä aineesta olevaan rakennukseen.

Jos katto kallistuu katua eli yleistä paikkaa vasten, jalkatorvia ja on se varustettava jalkatorvilla ja syöksyputkilla, joiden suut ovat korkeintaan kolmesataa millimetriä (300 mm) maanpinnasta. Suiden alle on asetettava kourukiviä ja kouruja veden posjohtamista varten.

102 §. Porras saa ulota korkeintaan kuusi sataa millimetriä (600 mm) tonttirajasta. Jos katukäytävän leveys on kaksi ja neljä kymmenettä osaa metriä (2,4 m) eli enemmän, saattaa katukäytävään sovittaa kellarikäytävän; kuitenkin saattaa tuommoinen käytävä olla korkeintaan seitsemänsataa viisikymmentä millimetriä (750 mm) leveä ja on se varustettava rautakaiteella.

103 §. Katettuja ulkorakennuksia eli ulkoumuksia ja palkonkia, jotka ulkonevat tonttirajan yli, älköön rakennettako neljätoista ja kahdeksan kymmenettä osaa metriä (14,8 m) kapeimmille kaduille, eikä myöskään lähemmäksi katukäytävän pintaa kuin kolme metriä (3 m), älköön myöskään niiden leveys olko suurempi kuin yksi ja kaksi kymmenettä osaa metriä (1,2 m).

Paloluukku.

Kattolistat.

Kattonousun korkeus.

Syöksyputkia.

Ulkoportaot.

Ulkoumuksien ja palkongit.

Ulkoumukset ja palkongit tulenkestävästä aineesta olevissa rakennuksissa ovat myöskin altaan rakennettavat tulenkestävästä aineesta.

Kyltit ja markiisit.

104 §. Kyltti saa pistää esiin ulkopuolelle rakennuksen kivijalkaviivasta korkeintaan kolmesataa millimetriä (300 mm).

Markiiseja eli ikkunavarjoja ei saa asettaa kahta ja yhtä kymmenettäosaa metriä (2,1 m) lähemmäksi katukäytävän pintaa.

Rappaus ja lautavuoraus.

105 §. Tulenkestävästä aineesta tehty rakennus on rapattava viiden vuoden kuluessa ja puutalo vuorattava kolmen vuoden kuluessa sen jälkeen kuin semmoinen katselmuksella, josta 60 §:ssä sanotaan, on rakennuksella pidetty.

Maalaus.

Rakennusten ulkopuoliseen maalaukseen kuin myös porttien, lauta- ja säleaitojen sivelemiseen ei saa käyttää sekoittamatonta valkosta eli muuta silmille haitallista eli rasittavaa väriä.

Rakennusten kunnossapito.

106 §. Rakennus on pidettävä semmoisessa kunnossa, että se vastaa siisteyden ja hyvän järjestyksen vaatimuksia. Rappeutunut rakennus, jota ei voi kuntoon laittaa, on purettava.

VIII Luku.

Puhtaanapidosta.

Käymälät.

107 §. Jokainen rakennettu tontti on varustettava tarpeellisella määrällä käymälöitä.

Yleisten käymäläin suhteen on voimassa mitä niistä erittäin määrätään.

108 §. Käymälää ei saa asettaa kuutta metriä (6 m) lähemmäksi katua eli yleistä paikkaa; kuitenkin saattaa asuinhuoneuksissa laittaa käymälöitä ja vesiklosetteja ilman tämmöistä rajoitusta.

109 §. Käymälä on niin laitettava, ettei siitä tunkeudu likaa maahan eikä valu vapaana ulos, sekä ettei yleisö eli läheisasukkaat rasitu käymälästä johtuvasta hajusta.

Erityisesti ei käymälää saa asuinhuoneuksen ulkopuolelle rakentaa muutoin kuin tiviille alustalle, joka voi olla betoonista, asfaltista, sementtiin muuratuista kivistä eli muusta vettä läpäisemättömästä aineesta ja tulee sen olla korkeammalla siihen rajoittuvaa maan pintaa; asuinhuoneissa on käymälä varustettava saman-aineisella permannolla sekä

tiviillä ja helposti muutettavilla astioilla lika-aineiden keräämistä varten, jotapaitsi tarpeellinen ilmanvaihto on käymälään laitettava.

Virtsan saattaa kuitenkin johtaa käymälästä tivisten putkien kautta viemärikanavaan.

110 §. Vesiklosettia, jotka ovat niin järjestettyjä, että kaikki kiinteä lika niistä keräytyy erityiseen säiliöön, saat-
taa kaikkialla kaupungissa asuinhuoneisiin asettaa.

Vesiklosetit.

Muun laatuista vesiklosettia älköön käytettävä.

111 §. Vesiklosetille ajottu huone on varustettava sen laatuksella permannolla kuin 109 §:ssä on mainittu ja tulee sillä olla tarpeellinen ilmanvaihto. Lika-ainesten keräämiseen ajottu säiliö on pantava semmoiselle alustalle, josta samassa §:ssä puhuttiin.

Vesiklosetti on varustettava hajulukolla ja vetotorvella hajulukon laesta, joka torvi aukenee rakennuksen vesikaton yläpuolella.

Vesiklosetin huuhtominen ei saa tapahtua välittömästi vesijohdosta tulevalla vedellä eikä sen paineella.

112 §. Läävää ja tallia älköön rakennettako lähemmäksi katua eli yleistä paikkaa kuin kuusi metriä (6 m).

Läävät ja tallit.

Elukoille ajottu huone on niin laitettava että ne saavat tarpeellista suojaa ilman vaikutukselta ja tarpeeksi valoa sekä että löytyy tarpeellinen ilmanvaihto kuin myös ettei yleisöä eli läheisasukkaita rasita siitä johtuva haju.

Permanto on semmoisessa huoneessa pantava korkeammalle maanpintaa ja tulee sen olla sen laatuksien, ettei lika-aineet siitä tunkeudu maahan eli valu vapaasti pois.

Jos läävä eli talli laitetaan asuinhuoneiden alle, on ryhdyttävä tarpeellisiin varokeinoihin estämään hajun tunkeutumista asuinhuoneisiin.

113 §. Kiinteät eläinjätteet, tunkio, perkkeet ja muut heitteet ovat kerättävät vapaana maanpinnalla olevaan kirstuun eli lantakamariin.

Lantakamari.

Juoksevat lika-aineet läävästä ja tallista, ovat, jollei niitä turvemultaa käyttämällä täydellisesti kuivata, johdettavat joko erityiseen, tiviiseen ja helposti muutettavaan säiliöön eli viemärikanavaan eli, missä ei viemärikanavaa löydy, lantakuoppaan.

Tunkiot ja perkkeet.

Lantakamarilla, niin myös lantakuopalla tulee seinät ja permanto olla asfaltista, sementtiin muuratuista kivistä eli muusta samoin vettä läpäisemättömästä aineesta.

IX Luku.

Yleisiä säännöksiä.

Oikeuspaikka
rakennus-
asioille.

114 §. Riidat ja asiat, jotka rakennusjärjestyksen mukaan ratkaistaan, käsittelee, jollei toisin ole säädetty, maistraatti.

Maistraatin asiana on myöskin valvoa että rakennusjärjestyksen rikkomista estetään eli missä semmoista on tapahtunut, asianomaiset saatetaan kanteeseen.

Katukatsel-
mus.

115 §. Vuosittain, ennen toukokuun kuluttua, on maistraatin määräyksestä jonkun sen jäsenistä ynnä kaupungin-insinöörin niinä päivinä, jotka kuulutuksella siinä järjestyksessä kuin 5 §:ssä sanottiin ovat saatettavat yleiseksi tiedoksi, toimittamaan katselmuksen kaupungin kaduilla ja yleisillä paikoilla sekä näiden varsilla olevien talojen, porttien ja lauta-aitojen ulko-osilla niitten puutteellisuuksien selville saamiseksi, joiden poistamista rakennusjärjestyksen mukaan vaaditaan. Katselmuksessa on tehtävä pöytäkirja, johon on merkitty täydellisesti kaikki silloin huomautetut vaillinaisuudet, ynnä katselmusmiesten ehdotukset vaillinaisuuksien poistamiseksi, ja on pöytäkirja toimitusmiesten allekirjoittamana jätettävä maistraattiin ennen seuraavan heinäkuun 1 päivää.

Kun katselmuksen pöytäkirja on annettu maistraattiin, pitää maistraatin viipymättä kutsua eteensä asianomaiset tontinomistajat eli heidän asiamiehensä sekä, harkinnan mukaan, velvoittaa ne määrättynä aikana poistamaan löytyvät vaillinaisuudet. Jos vaillinaisuus on semmoinen että kaupungin, yksinään eli toisten kanssa, pitää kustantaa sen poistaminen, tulee maistraatin myös pitää silmällä että asianomaiset ryhtyvät tarkoituksen vaatimiin toimiin.

Valitukset.

116 §. Muutosta maistraatin päätökselle haetaan kuvernööriltä kirjallisilla valituksilla, jotka maistraatin päätöksen kanssa asianomaisen itsensä eli asiamiehensä on kuvernööriin jättäminen ennen kello kahtatoista viidentenätoista päivänä siitä kun päätös julistettiin, sitä päivää, jolloin tämä tapahtui, kuitenkin lukuunottamatta.

Valituksen kuvernöörin päätöksestä saa tehdä kirjallisella Hänen Keisarilliselle Majesteetillensa alamaisuudessa osoitetulla muutoshakemuksella, joka ynnä päätös ovat ennen kello kahtatoista kolmantenakymmenentenä päivänä sen jälkeen kun valittaja on saanut osan päätöksestä, samaa

päivää kuitenkin lukematta, valittajan itsensä eli asiamiehensä jätettävät Keisarillisen Senaatin Talous-Osastoon.

117 §. Milloin hengen vaara on tarjolla, eli asiantaarat muutoin niin vaativat, määrättäköön päätös, ilman että tehty valitus sitä estäisi, heti toimeen pantavaksi.

Toimeenpano
valituksista
huolimatta.

118 §. Rakennusjärjestyksen rikkominen raugaistetaan sakoilla aina kahteensataan markkaan asti ja pakoitettakoon riinikään niskoitteleva sopivalla sakolla täyttämään, mitä rakennusjärjestys hänelle velvoittaa, sekä, milloin ei parannusta siten saavuteta, vaillinaisuus poistetaan hänen kustannuksellaan.

Rak. järj.
rikkominen.

Kustannukset niistä töistä, jotka niskoittelevan puolesta suoritetaan, otettakoon tältä ilman muutta mutkitta.

119 §. Rakennusjärjestyksen kaupungin-insinöörille velvoittamat tehtävät saattaa toimittaa myöskin muu virkamies, jonka toimeksi ne asianomaisella ohjesäännöllä määrätään.

Kaupungin-
insinöörin
sijainen.

120 §. Tontinomistajan velvollisuutena olkoon, ollessaan poissa kaupungista yhtä kuukautta pitemmän ajan, jättää sijaansa asiamies, jolla tonttia koskeissa asioissa on oikeus puhua ja vastata, ja siitä maistraattiin ilmoittaa. Jos tämä laiminlyödään, alkoon tontinomistajan poissa-olo estäkö semmoisen asian käsittelyä ja päättämistä, kuitenkin on asian esille ottamisesta annettava tieto talonmiehelle eli muulle henkilölle, jolla talon hoito on hallussaan.

Tontin omis-
tajan asia-
mies.

121 §. Kokonaisella muurikivellä ymmärretään kahdensadan kahdeksankymmenen millimetrin (280 mm) puituista muurikiveä, puolella muurikivellä sadan kolmenkymmenen viiden millimetrin (135 mm) levyistä muurikiveä poikittain asetettuna ja neljännesmuurikivellä kuudenkymmenen viiden millimetrin (65 mm) paksuista muurikiveä, syrjälleen asetettuna.

Mittamää-
räyksiä.

122 §. Rakennusjärjestys koskee kaupungin kaupungin karttaan otettua alaa, kuin myös niiden tilojen rakentamista, jotka ovat sanotun piirin ulkopuolella, mutta sen rajaviivoissa kiinni.

Rak. järj. nou-
dattaminen
eri kaupunki-
alueen osilla.

Itäisen huvila-alueen suhteen Ulriikaporin kaivopuistossa käytetään kuitenkin rakennusjärjestyksestä ainoastaan, jollei poikkeavia säädöksiä löydy tätä aluetta varten tammi-kuun 19 päivänä 1886 vahvistetussa erityisessä rakennusjärjestyksessä.

Tehdastonttien rakentamisesta on voimassa mitä niistä erittäin säädetään.

Tehdastontit.

Jos kaupungille kuuluvan alueen suhteen on erityisesti määrätty missä määrin sitä saa rakentaa eli jos semmoisen alueen omistaja on sen rakentamiseen nähden tehnyt jonkun suostumuksen, olkoon se edelleenkin noudatettavana.

Huvila-alueet.

Huvila-alueelle ja muille tiloille kaupungin ulkopuolella, jotka eivät ole tontteihin jaettu sekä vuokralle annetuilla tonteilla kaupungin esikaupungeissa rakennetaan niiden määräysten mukaan, jotka niistä erittäin annetaan.

Poikkeuksia rak. järj. määräyksistä.

123 §. Poikkeusta rakennusjärjestyksen määräyksistä, milloin semmoista, ilman että muu säädös sitä estää, voi tapahtua eikä vaaraa ole sen yhteydessä tarjolla, saattaa kuvernööri maistraatin ehdotuksesta myöntää lyhempänä aikana satunnaisesti käytettävän huoneuksen rakentamista varten.

Rak. järj. muutoksista.

124 §. Rakennusjärjestyksen muuttamisen suhteen on voimassa mitä kaupungin aseman muuttamisesta on sanottu.

Rak. järj. painattamisesta.

125 §. Rakennusjärjestyksen saattamisesta yleiseksi tiedoksi, on siitä maistraatin huolehtimisen kautta painettava tarpeellinen määrä kappaleita suomen- ja ruotsinkielellä.

Aika, jolloin rak. järj. astuu voimaan.

126 §. Tämä rakennusjärjestys astuu voimaansa 1 päivästä Syyskuuta 1895.

Väliaikaisia poikkeuksia rak. järjestyksestä.

Käymälät, läävät, tallit eli säilytysluoneet perkkeille, tunkioille ja semmoisille pitää viimeistään viidessä vuodessa ylläsanotusta päivästä olla laitettuna semmoiseen kuntoon, kuin rakennusjärjestyksessä on määrätty. Jos tämän täytäminen kohtaisi suurta vastusta, pidennettäköön mainittua aikaa, terveydenhoito-lautakuntaa kuulustettua, kuitenkin korkeintaan viidellä vuodella.

Muu rakennus jonka tekemiselle on lupa annettu ennen sanottua päivää ja edelleen on voimassa, rakennettakoon säädetyssä järjestyksessä, niin myös rakennus joka jo ennen on lainmukaisesti tehty, samassa kunnossa edelleenkin muuttumatta pidettäköön. Jos semmoinen rakennus uudesti rakennetaan eli jos se muutoin tulee suuremmassa määrässä muutettavaksi, joutukoon kuitenkin rakennusjärjestys sopivine osineen noudatettavaksi.

Katto, joka on muusta kuin 100 §:ssä mainitusta aineesta, pidettäköön viisi vuotta sen jälkeen kun rakennusjärjestys on astunut lailliseen voimaan. Jos katto tehdään uudestaan, noudatettakoon viimeksi mainittua lakikohtaa.

Jos porras ulkonee kadulle eli yleiselle paikalle pitemmälle kuin 102 §:ssä sanottiin, pitää tontinhaltija suuremmassa uudestirakennustyössä eli rakennuksen korjauksessa veloitettaman, milloin se ilman suurempia vastuksia voi

tapahtua, ottamaan sisään tuon rakennuksen ulkenevan portaan osan.

Helsinki, Toukokuun 3 päivä 1895.

Hänen Keisarillisen Majesteettinsa Korkeassa Nimessä, Suomen Senaattinsa

C. Tudeer.

G. von Alfthan.

O. Järnefelt.

O. Gadd.

H. Molander.

August Nyberg.

Z. Yrjö-Koskinen.

G. von Troil.

K. F. Ignatius.

J. G. Sohlman.

Vald. Eneberg.

A. W. Lindström.

Rakennusjärjestys

Itäiselle huvila-alueelle Ulriikaporin Kaivopuistossa.

1 §. Kaivopuiston itäinen huvila-alue luetaan sen rakennusaineen suhteen, jota tonteille rakennettaissa saa käyttää, kolmanteen luokkaan Helsingin kaupungin voimassa olevan rakennusjärjestyksen Kesäkuun 9 päivästä 1875 10 §:ssä.

2 §. Rakennusta, joka johonkin osaan nähden on puusta, älköön Kaivopuiston itäiselle huvila-alueelle rakennettako useampi kuin kaksi-kertaiseksi, eikä myöskään, jos huoneus on kivistä, useampi kuin kolme-kertaiseksi. Tornin y. m. saattaa kuitenkin laittaa siitä yli, jollei niissä ole tulisijoja.

Jos rakennus tehdään kaksi-kertaiseksi ja yläkerta on puusta, tulee tämän jokaiseen asuinhuoneustoon päästä kahdesta portaasta.

3 §. Rakennusten kattamiseen, olkoot ne asuin- tai ulkokuoneuksia, tulee käyttää kupari-, rauta-, lyijy-, eli sinkki-levyä, liuskakiveä, kattotiiliä tahi myöskin asfalttihuopaa, viimeksi mainittua ainetta kumminkin semmoisilla ehdoilla kuin armollisella kuulutuksella Tammikuun 16 päivästä 1877 lähemmin määrätään.

Missä luvattomasta aineesta tehty katto jo on olemassa, pysytettäköön se toistaiseksi, mutta, kun se syystä tai toisesta vaatii uudistusta, on se peitettävä tässä ennemmin annettujen määräysten mukaisesti; täytyen kaikissa tapauksissa tuommoisen uudesti-kattauksen olla toimitettuna asuinhuoneuksilla viidessä ja ulkokuoneuksilla kymmenessä vuodessa tämän jälkeen.

4 §. Tontille älköön rakennettako huoneuksia suurempaan yhteen-laskettuun alaan kuin neljännes tontin pinta-alasta; kumminkin huomioon ottamatta pienempiä ulkoumuksia, niinkuin vähempiä avonaisia portaita, katoksella varustettuja tai ilman, kellariporstuita, balkonkeja ja muuta semmoista.

5 §. Huoneusta älköön asetettako ulkopuolelle Kaivopuiston itäisen huvila-alueen asemakarttaan sinisellä merkittyä rajaviivaa, ei myöskään, missä tuommoista rajaviivaa ei ole vedetty, lähemmäksi huvila-alueen läpi käypää, itäiseksi „alleeaksi“ nimitettyä, päätietä kuin kaksikymmentä-

viisi jalkaa eli lähemmäksi muita yleisiä teitä kuin viisitoista jalkaa.

Ulkokuoneuksia älköön pantako näitten teitten, yleisen puiston eli merenrannan varsille.

6 §. Piirustus rakennukselle Kaivopuiston itäisellä alueella on tehtävä ja tarkastettava siinä järjestyksessä kuin kaupunkia varten voimassa olevassa rakennusjärjestyksessä on määrätty: huomioon ottamalla samassa että fasaadipiirustusta vaaditaan myöskin tontin sisällä olevilta huoneuksilta.

7 §. Tonttia älköön yleistä tietä vasten eli lähemmällä kuin 25 jalan etäisyydellä siitä, ei myöskään merta eli puistoa vasten aidattako muulla kuin säle-aidalla.

8 §. Yleiset tiet Kaivopuiston itäisellä huvila-alueella pidätetään toistaiseksi samassa kunnossa kuin tähän asti, näiden tonttien omistajat siellä velvoitettuna yhteisesti pitäämään nämä tiet kunnossa, niin että kukin ottaa osaa siihen suhteellisesti tonttinsa pinta-alaan.

9 §. Kaivopuiston itäisellä huvila-alueella älköön teitä otettako missään määrin varastopaikaksi rakennustarpeille eli muuta samallaista tarkoitusta varten, jotavastoin tuommoista varastoa pidettäköön tontilla niin kauan kuin rakennustyö siinä jatkuu.

10 §. Muutoin on Kaivopuiston itäisen huvila-alueen suhteen voimassa yllämainittu Helsingin kaupungin rakennusjärjestys Kesäkuun 9 päivästä 1875, ynnä siinä vahvistetut muutokset Tammikuun 20 päivästä 1880, lukuun ottamatta kumminkaan §§ 9, 15, 18, 19, 20, 21, 49 ja 50, jotka eivät ole Kaivopuistossa noudatettavia.

11 §. Tämä rakennusjärjestys astuu voimaansa heti kun Kaivopuiston omistusoikeus Kaivopuiston-yhtiöltä siirtyy takaisin Helsingin kaupungille.

Keisarillisen Suomen Senaatin noudatettavaksi vahvistama. Helsinki, Keisarillisen Suomen Senaatin Siviili Toimintuskunnalta, Tammikunn 19 päivä 1886.

Käskystä:

A. G. von Knorring.

Säädöksen johdosta Helsingin kaupungille viime Toukokuun 3 päivänä annetun rakennusjärjestyksen 52 §:ssä on maistraatti tänä päivänä merkitystävasta rakennuspiirustusten tekemisessä antanut seuraavat määräykset:

Pohja- ja läpileikkaus sekä asemapiirroksissa ovat allamainitut värimerkitykset käytettävät:

Kivi:	tiili, uusi	merkitään	Intian punasella;
	tiili, vanha	„	mustalla;
	uusi tulisija	„	vaalealla karmiinilla;
	vanha tulisija	„	vaalean-harmaalla;
	luonnon kivi	„	tummanharmaalla;
Puu:	uusi	„	poltetulla terrasiennalla;
	vanha	„	seepialla;
Rauta:	taerauta ja teräs	„	Preussin sinisellä;
	harkkorauta	„	neutraali-tintellä;

Hajoitettava rakennuksen osa on viivoitettava viheriällä;

Osittaisissa fasaadi-muutoksissa merkitään uusi punasella värillä.

Sen ohessa on maistraatti määrännyt, että rakennusten ja rakennusmuutosten piirustukset tässä kaupungissa ovat tehtävät joko 100 sm. $\times$ 65 sm. koossa taikka 50 sm. $\times$ 65 sm. koossa; joka täten yleisön tiedoksi ilmoitetaan. — Helsingin Raastuvassa, Elokuun 10 päivänä 1895.

Viran puolesta:

J. von Haartman,

v. t.

Liite.

Rakennusjärjestys tehdas-, makasiini- ja varastotontteille Helsingin kaupungissa.

Keisarillisen Senaatin vahvistama marraskuun 18 päivänä 1901.

Tonttien suhteen, jotka kaupungin kartalla ovat merkityt tehdas- makasiini- ja varastotontteiksi, on laki sama kuin kaupungille toukokuun 3 päivänä 1895 annetussa yleisessä rakennusjärjestyksessä sanotaan alempana mainittavilla poikkeuksilla.

§ 1. (§§ 3 ja 122 *).

Jos tontti kaupungin asemalla on otettu tehdas, makasiini- eli varastotontiksi, merkittäköön se kaupungin tonttikirjaan.

§ 2. (§ 7).

Tehdastontin tonttikarttaan ja mittakirjaan on merkittävä ne rajatontilla olevat rakennukset, jotka sijaitsevat kymmenen metrin (10 m) päässä mitatun tontin rajasta.

§ 3. (§ 9).

Tehdastonttia ei saa jakaa muuten kuin että sen joka osa sisältää yksituhattaviisisataa neliö metriä (1,500 m²) ja siitä yli.

§ 4.

Tehdastontille rakennettakoon ainoastaan tehdaskartano, makasiinit sekä konttorihuone ynnä asuntohuoneusto

*) Numerot sulkumerkkien välissä ilmoittavat niitä vastaavat §§ yleisessä rakennusjärjestyksessä.

ja ulkokuoneita tehtaanohtajalle sekä semmoisille tehtaaseen kuuluville apulaisille ja työmiehille, joiden alituinen läsnäolo on tehdasliikkeelle tarpeellinen.

Tehdastontille rakennettakoon myöskin ainoastaan makasiineja tahi käytettäköön sitä varastopaikkana.

§ 5. (§ 37).

Muunlaisesta kuin tulenkestävästä aineesta ei saa rakentaa taloa viittä metriä (5 m) lähemmäksi rajatonttia. Semmoisen talon ja tontinrajan väliä ei saa käyttää varastopaikaksi.

§ 6. (§§ 39—42).

Tehtaantontin alasta saa vapaasti rakentaa aina kolmeneljännestä.

§ 7.

§:ssä 4 mainittujen asuin- ja ulkokuoneiden rakentamisessa noudatettakoon yleistä rakennusjärjestystä.

Jos asuinhuoneusto rakennettaisiin tehtaarakennuksen tahi makasiinin yhteyteen, pitää maistraatin tutkia mitenkä siinä suhteessa on yleistä rakennusjärjestystä noudatettava.

§ 8. (§§ 43—46).

Kadun varrella oleva tehtaankartano ja makasiini, jos se on rakennettu tulenkestävästä aineesta saa olla kaksikymmentäkolme metriä (23 m) korkea.

Tehtaan ja makasiinin korkein luvallinen korkeus tontin sisäpuolella on, riippumatta talonaseman leveydestä kahdeksantoista metriä (18 m).

Tehtaankartanon ja makasiinin kerrosluku ei ole rajoitettu; kumminkin on huomioonotettava yleisen rakennusjärjestyksen sääntöjä mikäli se koskee työhuoneita.

Siinä, missä tehdasliikkeen laatu tahi muut erinäiset asianhaarat niin vaativat, saa maistraatti, tiedusteltuansa asiantuntijoita, myöntää poikkeusta siitä mitä tässä säädetään.

§ 9.

Vaja, liiteri ja muu pienempi, neljää metriä (4 m) matalampi, tulisijaton säilytyskuone, jota ajetaan käyttää tilapäistä tarvetta varten ja korkeintaan yhden vuoden aikana, rakennettakoon ilman erinäisettä luvatta.

§ 10. (§§ 50 ja 53).

Paikallis-asema-kartta osottakoon, paitse mitä yleisessä rakennusjärjestyksessä määrätään, jokaisen kymmenen (10 m) päässä olevan osan naapuritontista ja sillä alalla löytyvän rakennuksen tahi sen osan.

§ 11. (§§ 72, 73, 75).

Tehtaankartanon, makasiinin ja ulkokuoneen ulko-, raja- ja palomuurin vahvuuteen nähden, noudatettakoon mitä maistraatti katsoo tarpeelliseksi rakennuksen kestävyys-suhteen ja pakkasen poistamiseksi.

§ 12. (§ 74).

Tehtaankartano eli makasiini, joka on täydellisesti eli osittain rakennettu muista kuin tulenkestävistä aineista, pitää, siinä, jossa sen pintaalan suuruus on yli kuudensadan neliömetrin (600 n. m.) jakaa palomureilla siten, että jokainen palomuurilla erotettu kartanon osa ei nouse yli mainitun mitan.

§ 13. (§§ 78—86).

Tulipesän (uuninoven) suu ei saa olla siinä huoneessa, jossa tulenarkoja aineita suuremmassa määrässä valmistetaan, muokataan tahi säilytetään.

§ 14. (§§ 93—96).

Jos verstaas- eli työhuone laitetaan tehtaankartanon tahi makasiinin muuhun kuin peruskerrokseen, pitää huoneusto varustaa niin lukuisilla ja siten sijaitsevilla portailla, että ei mikään osa huoneustosta ole kauempana kuin kolmekymmentä metriä (30 m) semmoisista portaista.

Nämä portaat pitää olla tulenkestävät, helposti saatavutettavat ja tarpeellisen, vähintään yksi ja viisikymmenettä osaa metriä (1,5 m) leveät.

Portaitten asemesta saa myöskin laittaa muita, huoneuston pikaiselle tyhjentämiselle yhtä mukavia laitteita.

§ 15. (§§ 33 ja 112).

Tehtaantontille on luvallinen rakentaa paja ja talli, myös kadun varrelle.

§ 16.

Tehtaantontilta ei saa viemäriin johdattaa terveydelle vaarallista tahi viemäriä vahingoittavaa ainetta.

§ 17.

Jos havaitaan että jo rakennettu tehdas on terveydelle vaarallinen tahi saattaisi matkaan tulenvaaraa tahi muuten olisi ympäristöllensä erinäisen haitallinen, pitää maistraatin, harkintansa mukaan, säätää tarpeellisia toimenpiteitä tällöisen epäkohdan poistamiseksi.

§ 18.

Mitä näin on säädetty noudatettakoon myöskin makasiini- ja varastopaikkojen suhteen, kumminkin seuraavilla poikkeuksilla:

- a) Niinhyvin makasiini- kuin varastotontillekin rakennettakoon konttorihuoneita sekä vahdille tarpeellinen asunto, mutta varastotontille muuten ei saa sijoittaa muita kuin varastoa varten tarpeelliset rakennukset.
- b) Makasiini- ja varastotonteilla ei ole tarpeellista auki pitää pihamaata.
- c) Makasiinitontille saa rakentaa taloja ainoastaan tulenkestävistä aineista.
- d) Pajaa tahi tallia ei saa makasiini- tahi varastotontille sijoittaa.

Rakennusjärjestys kortteleille n:rot 373, 375, 377 ynnä 378—389 Helsingin kaupungissa.

Keisarillisen Senaatin vahvistama heinäkuun 24 päivänä 1902.

Yllämainittujen korttelien suhteen on noudatettava kaupungille toukokuun 3 päivänä 1895 vahvistettua rakennusjärjestystä niillä poikkeuksilla, jotka alempana mainitaan:

§ 1.

Tontteja kortteleissa n:rot 373 ja 380 ei saa puutarhaa vasten, tahi lähempään kuin seitsemän metrin (7 m)

päähän siitä aidata muulla kuin harvalla (läpimurtaus-) taktiaitauksella.

§ 2.

Kahdelle tontille saa rakentaa yhteisen ajoportin; kumminkin pitää siitä tehdä kirjallinen sopimus sekä laatia maistraatissa pöytäkirja ja merkitä kaupungin tonttikirjaan.

Semmoinen ajoportti pitää sijoittaa kummankin tontin rajalle.

Muunlainen ajoportti tahi läpikäytävä, kuin yleisen rakennusjärjestyksen § 28 säädetään, ei ole tarpeenvaatima.

§ 3.

Vähintään puolelle tontin myönnetystä rakennusosalasta pitää kahden vuoden kuluessa saantipäivästä rakentaa.

Jos sanottu aika menee umpeen eikä tontille ole rakennettu asianmukaisia rakennuksia, joutuu se jälleen kaupungille, samalla kuin omistaja on velvollinen maksamaan puolet tontinostohinnasta kaupungin kassaan.

Poikkeuksen tästä saavat kuitenkin erinäisen syyn tähden kaupungin valtuusmiehet myöntää.

§ 4.

Yleisen rakennusjärjestyksen § 30 säännös siitä, että kartanoissa, joissa alakerta on tulenkestävästä aineesta ja yläkerros puusta, ensinmainittu kerros pitää olla holvattu, ei ole voimassa kysymyksessä olevassa piirissä.

§ 5.

Teollisuuslaitosta tahi työpajaa ei saa löytyä näillä alueilla.

§ 6.

Asuinhuone pitää rakentaa tontin kadunlinjalle, ulko- huone sitävastoin sisäpuolisen tontinrajan piiriin.

§ 7.

Ulkohuonetta puusta ilman kaltevaa kattoa naapuri- tonttiin päin saa välittömästi tontinrajalle rakentaa.

§ 8.

Tontille saa rakentaa asuinhuoneita; kulmatontille korkeintaan kahdelle kolmatta osalle ja muulle tontille korkeintaan kahdelle viidettä osalle sen pintaalasta.

Tontin jälellä olevalle osalle saa yhdelle kymmenen-nelle osalle rakentaa ulkokuoneita.

§ 9.

Korkein luvallinen asuinhuoneiden korkeus on viisi-toista metriä (15 m) ulkokuoneiden neljä metriä (4 m).

§ 10.

Asuinhuonerakennukseen saa laittaa korkeintaan kolme kerrosta.

§ 11.

Rakennusta varten kortteleissa n:rot 373 ja 380 vaaditaan, paitsi muita yleisessä rakennusjärjestyksessä säädettyjä piirustuksia, myöskin fasaadi- (etuala-) piirustus puistosta näkyvistä kartanon fasaadeista.

§ 12.

Ulkokuoneiden muurit rakennettakoon ohuemmiksi kuin yleisessä rakennusjärjestyksessä säädetään, jos muurin kestävyys senkautta ei tule haittaa kärsimään.

§ 13.

Sisäportaat saa rakentaa muustakin kuin tulenkestävästä aineesta, vaan pitää ne kahta kerrosta korkeammissa kivitaloissa erottaa vintistä paloovella.

Vähin luvallinen pääportaitten leveys on yksi ja kaksi kymmenettä osaa metriä (1,2 m).

§ 14.

Kivitalon ulkopuolinen katonraja tehtäköön puusta, mutta pitää sen, siinä tapauksessa että se johdetaan tontin-
rajan lähistölle, yhden ja viisikymmenettä osaa metrin (1,5 m).
päässä siitä olla tulenkestävästä aineesta.

Rakennusjärjestys kortteille n:rot 180, 182, 183 ja 185 Helsingin kaupungissa.

Keisarillisen Senaatin vahvistama heinäkuun 24 päivänä 1902.

Tonttien suhteen n:rot 18 ja 20 Kapteeninkadun varrella sekä n:rot 17 ja 19 Huvilakadun varrella korttelissa n:o 180, kuin myöskin n:rot 4, 6, 8 ja 10 ensinsatun kadun varrella korttelissa n:o 182 on voimassa kaupungille toukokuun 3 päivänä 1895 vahvistettu kaupungin rakennusjärjestys, kumminkin siten, että taloja muusta kuin tulenkestävästä aineesta näille tonteille ei saa rakentaa.

Muiden yllämainittujen korttelien sekä korttelien n:rot 183 ja 185 tonttien suhteen on noudatettava myöskin kaupungin yleistä rakennusjärjestystä, kumminkin niillä poikkeuksilla kuin alempana sanotaan.

§ 1.

Korttelin kautta kulkevat kujat, joiden tarkoituksena on avata pääsyä tonttien takaosille, perustetaan ja ylläpidetään valtuusmiesten toimenpiteen kautta, mutta tonttienomistajain kustannuksella, joiden pitää maksaa näistä korvaus kaupungille; tämän korvauksen suuruus riippuu kunkin korttelin pintaalasta.

Nämä kujat pitää koko leveydelleen asfalteerata, josta vastoin erinäistä astuinkäytävää eli käymätietä ei niille tarvitse laittaa.

§ 2.

Ajoporttia tontille saapi rakentaa semmoisellekin kujalle kuin 1 §:ssä sanotaan.

Muuta sisäänajoporttia tahi läpikäytävää, kuin yleisen rakennusjärjestyksen 28 §:ssä mainitaan, ei tarvita.

§ 3.

Vähintäinkin puolet tontin hyväksytystä rakennus-
alasta on rakennettava kahden vuoden kuluessa haltuunottamisesta.

Jos sanottu aika menee umpeen, eikä tontille ole asiaankuuluvasti rakennettu, joutuu se takaisin kaupungille, samalla kuin omistaja on velvollinen suorittamaan puolet ostohinnasta kaupungin kassaan.

Poikkeuksen tästä voivat kuitenkin, erityisistä syistä, valtuusmiehet sallia.

§ 4.

Tontille saa rakentaa ainoastaan kivitaloja. Teollisuuslaitosta, työpajaa, tallia tahi läävää ei saa alalla löytyä; yleisen rakennusjärjestyksen säännöksiä §:ssä 31 kohd. b ja d ei saa tässä sovelluttaa.

§ 5.

Asuinkartano on sijoitettava tontin katulinjalle; ulko-
huoneet sitävastoin sisäpuoliselle tontinrajalle.

§ 6.

Tontille saa rakentaa asuinkartano; nurkkatontista saa rakentaa korkeintaan kahdelle kolmatta osalle ja muusta tontista korkeintaan kahdelle viidettä osalle pintaalasta.

Tontin jälellä olevasta osasta saa yhdelle viidesosalle rakentaa ulko-
huoneita.

§ 7.

Asuinhuoneiden korkein luvallinen korkeus on yksi-
toista ja viisikymmenettä osaa metriä (11,5 m) sekä ulko-
huoneiden kuusi metriä (6 m) jolloin tämä ulko-
huoneiden korkeus on laskettu palomuurin ylimpään reunaan.

§ 8.

Asuinhuoneustoon saa rakentaa korkeintaan kaksi ker-
rosta; kuitenkin tämän yli saa puolet joko kellarikerrok-
sesta tahi vintikerroksesta muodostaa asuinhuoneeksi.

Poikkeusta tästä, niin kuin yleisen rakennusjärjestyksen
§ 48 säädetään, ei myönnetä.

§ 9.

Ulkohuoneiden muurit saa tehdä ohuemmiksi kuin
yleisessä rakennusjärjestyksessä säädetään, jos vain niiden
kestävyys tämän tähden ei tule haittaa kärsimään.

§ 10.

Sisäportaot rakennattakoon muistakin kuin tulenkestä-
vistä aineista. Vinttiä vastaan pitää portaot varustaa paloovella.

Vähin sallittu pääportaiden leveys on yksi ja kaksi-
kymmenettä osaa metriä (1,2 m).

§ 11.

Ulkopuolisen katonrajan saa laittaa puusta, mutta pi-
tää sen, siinä tapauksessa että se johdetaan aina tontinra-
jalle saakka, yhden ja viisi kymmenesosan metrin (1,5 m)
päässä siitä olla tulenkestävästä aineesta.

Säännökset koskevat korttelia n:o 140 Helsingin kau-
pungissa.

Keisarillisen Senaatin vahvistamat heinäkuun 24 päi-
vänä 1902.

Korttelissa n:o 140 olevien tonttien rakentamisessa so-
vellutetaan kortteleille n:t 180, 182 ja 185 vahvistettu eri-
tyinen rakennusjärjestys, kumminkin sillä poikkeuksella että
kysymyksessä olevassa korttelissa saa rakentaa ainoastaan
kaksi kolmatta osaa tonttien pintaalasta.

Niille kysymyksenalaisten tonttien osille, jotka siinä
suhteessa on korttelin asemakartalle erityisesti merkitty, ei
saa laittaa rakennuksia.

Tontti n:o 20 Broberginterrassilla (Siltavuorenterassi)?
korttelissa n:o 140 rakennettakoon kaupungille toukokuun
3 päivänä 1895 vahvistetun yleisen rakennusjärjestyksen
mukaisesti.

Muutos

Helsingin kaupungille 3 päivänä toukokuuta 1895 vahvistetun rakennusjärjestyksen 74 § 2 momenttiin.

Keisarillisen Senaatin, kaupungin viranomaisten esityksestä, 18 päivänä joulukuuta 1906 tekemän päätöksen kautta on kaupungin voimassa olevan rakennusjärjestyksen 74 § muutettu näin kuuluvaksi:

74 §.

Rakennus, joka on rajalla naapuritonttia vasten, on tällä rajalla varustettava palomuurilla; naapureja ei kuitenkaan kielletä laittamasta yhteistä palomuuria. Palomuuuri.

Rakennus, joka kokonaan tahi osaksi rakennetaan muusta kuin tulenkestävästä aineesta, ei saa pinta-alaltaan olla suurempi kuin asuinrakennus 440 neliömetriä ja ulko-huonerakennus 180 neliömetriä. Sellaiset rakennukset, kun ne sijaitsevat samalla tontilla vähintään 3 metrin päässä toisistansa, voidaan kuitenkin yhdistää kivirakennuksella, jonka toinen sivuseinä palomuurina keskeytyksettä johdetaan rakennuksen katon yläpuolelle.

Palomuuureista erityisissä tapauksissa säädetään 98 §:ssä.

Rakennusjärjestys

Ulrikaporin Kaivopuiston itäiselle huvila-alueelle.

Keisarillisen Suomen Senaatin vahvistama 10 p:nä huhtikuuta 1807.

Ulrikaporin Kaivopuiston itäinen huvila-alue on toukokuun 3 p:nä 1895 kaupunkia varten vahvistetun rakennusjärjestyksen alainen alla mainituilla poikkeuksilla.

1 §.

Huvila-alueiden läpi kulkevat yleiset tiet ovat Maistraatin määräämällä tavalla asianmukaisesti pidettävät kunnossa.

Tällaisten teiden kunnossapidon kustantavat huvilanomistajat yhteisesti, ja jaetaan kustannukset heidän välillään suhteellisesti heidän tonttiansa pinta-alan suuruuden mukaan.

Ennenkuin suurempiin muutos- tai uudistustöihin näillä teillä päätetään ryhtyä, on huvilanomistajille annettava tilaisuus lausua siitä mielipiteensä.

2 §.

Tonttia alkoon yleistä tietä vastaan tai vähemmän kuin seitsemän metrin (7 m.) päässä sellaisesta tiestä, ei myöskään merta tai puistoa vastaan, aidattako muulla kuin säle-aidalla.

3 §.

Teollisuuslaitoksia ei saa huvila-alueella olla.

4 §.

Asuinrakennuksia ei saa rakentaa lähemmäksi tontin rajaa kuin kahdeksan metrin (8 m.) päähän siitä, eikä lähemmäksi tonttia rajoittavan tien keskilinjaa kuin yhdeksän metrin (9 m.) päähän siitä; kuitenkin rakennettakoon ulkokuoneraakennuksia kivistä, jotka eivät ole korkeampia kuin kuusi metriä (6 m.) katonharjaan ja joissa ei ole naapurin tontille päin viettävää kattoa, välittömästi mainitulle rajalle.

Tontille ei saa myöskään rakentaa niiden rajaviivojen ulkopuolelle, jotka huvila-alueen asemakarttaan ovat merkityt sinisellä, ei myöskään, missä sellaista rajaviivaa ei ole, lähemmäksi kuin seitsemän ja neljäkymmenesosan metrin (7,4 m.) päähän itäisestä puistotiestä („alleesta“).

Ulkokuoneraakennuksia ei saa rakentaa yleisiä teitä, puistoa tai merta vastaan.

5 §.

Tontin pinta-alasta käytettäkoon korkeintaan neljäsosa rakentamiseen; jos tonttiin kuuluu alue, joka sijaitsee 4 §:ssä mainittujen rajaviivojen ulkopuolella, ja jolle siis ei saa rakentaa, alkoon tästä alueesta rakennettavaksi myönnetyn pinta-alan määräämisessä otettako lukuun enempää kuin kolmas osa.

6 §.

Kahden rakennuksen välillä tulee olla vähintään yhdeksän metriä (9 m.).

7 §.

Rakennusta ei saa tehdä kahta kerrosta korkeammaksi

Kerrosten lukuun ei lasketa kellarikerrosta erittäin vierulla maalla olevissa rakennuksissa, ei myöskään ullakoppäät- tai tornihuoneita tulenkestävistä aineista rakennetuissa rakennuksissa.

Rakennuksissa, jotka joko kokonaan tai osittain rakennetaan muista kuin tulenkestävistä aineista, ei ullakoppäät- eikä tornihuoneita saa sisustaa asuinhuoneiksi.

8 §.

Uutis- ja lisärakennusta varten vaaditaan, paitsi muita asiaankuuluvia piirustuksia, myöskin rakennuksen kaikkien fasaadien piirustukset.

Samoin ei myöskään fasaadinmuutosta saa toimittaa, jollei muutosta osoittava piirustus säädetyssä järjestyksessä ole hyväksytty. Muita kuin kaunistavia ja huvilakaupunginosaan soveltuvia rakennuksia älköön rakennettako.

9 §.

Yleistä tietä älköön käytettävä rakennustarpeitten säilytyspaikaksi; jos tontin omistaja tahtoo sijoittaa tontille rakennusaineita ja muita työtarpeita, on hänellä valta, yleisen rakennusjärjestyksen 63:ssa §:ssä mainitulla tavalla, hankkia siihen oikeus Maistraatin määräämäksi ajaksi.

10 §.

Tontti on kaunistettava siroilla ja hyvin hoidetuilla istutuksilla.

Nämät istutukset ovat, jos tontin omistaja vitkastelee eikä muistutuksista ja sakoista ota ojentuakseen, Maistraatin toimesta, mutta hänen kustannuksellaan, hankittavat ja ylläpidettävät.

11 §.

Tämä rakennusjärjestys astuu voimaan kesäkuun 1 p:nä 1907.

Rakennusjärjestys

Helsingin kaupungin kolmannelletoista, neljännelletoista ja viidennelletoista kaupunginosalle.

Keisarillisen Senaatin vahvistama 9 p:nä maaliskuuta 1908.

Helsingin kaupungin kolmastoista, neljästoista ja viidestoista kaupunginosa rakennetaan sanotuille kaupunginosille vahvistetun asemakaavan sekä kaupungille 3 päivänä toukokuuta 1895 annetun yleisen rakennusjärjestyksen määräysten mukaan noudattaen alempana säädettyjä poikkeuksia sanotusta rakennusjärjestyksestä:

1 §.

Ajoportti olkoon, Maistraatin asiaa harkittua, lupa laittaa yhteinen kahdelle tai useammalle tontille, kun Maistraatti on harkinnut sen voitavan sallia erittäinkin silmällä pitäen turvallisuutta tulenvaaralta; kuitenkin on sopimus siitä tehtävä kirjallisesti ja merkittävä Maistraatin pöytäkirjaan sekä kaupungin tonttikirjaan.

Muu ajoportti tai läpikäytävä, josta yleisen rakennusjärjestyksen 28 §:ssä mainitaan, ei ole tarpeellinen.

2 §.

Jos tontti on rakennettavaksi lunastettu, on tontille kahden vuoden kuluessa siitä, kun tontti on vastaan otettu, rakennettava katua tai yleistä paikkaa vasten vähintään puolet sitä alaa, mitä sille on rakennuspinnaksi myönnetty, uhalla, kuin yleisen rakennusjärjestyksen 29 §:ssä sanotaan.

Sama olkoon laki, jos tontilla löytyvät rakennukset ovat hävinneet tulipalon kautta tai muuten tai jos ne poismuutetaan.

3 §.

Seuraaville tonteille saa rakentaa taloja ainoastaan tulenkestävästä aineesta:

- a) kaikille tonteille kolmannessatoista kaupunginosassa;
- b) niille neljännentoista kaupunginosan tonteille, jotka ovat etelään Adlercreutzin- ja Runeberginkaduista sekä näiden katujen ja Lätisen viertotien varsilla; sekä
- c) viidennentoista kaupunginosan Lätisen viertotien varrella oleville tonteille.

4 §.

Laitosta, joka aiheuttaa suurempaa tulenvaaraa, kuin myöskin pajaa, työhuonetta tai muuta laitosta, joka savun tai synnyttämänsä melun takia taikka muusta syystä on lähellä asujille haitallinen, ei saa kyseessä oleviin kaupunginosiin rakentaa.

5 §.

Rakennusta, jota ei ole tehty tulenkestävästä aineesta, älköön rakennettako neljää (4) metriä lähemmäksi rajatonttia, älköönkään myöskään rakennettako sellaista rakennusta kahdeksaa (8) metriä lähemmäksi toista samanlaatuista ainetta olevaa rakennusta.

6 §.

Jos jostakin tontista on sitä lunastettaessa tai muutoin erityisesti määrätty, että suurempi osa tonttia on jätettävä rakentamatta tai että sille on rakennettava matalampia rakennuksia kuin yleensä on sallittu, tai jos tontin omistaja on tontin rakentamiseen nähden erityisesti sitoutunut johonkin muuhun, pysyköön se voimassaan myöskin tontin uutta omistajaa vastaan; kuitenkin on sellainen määräys merkittävä tonttikirjaan.

7 §.

Kadun tai avoimen paikan äärellä oleva rakennus olkoon korkeintaan kahdeksantoista (18) metriä korkea, laskettuna katukäytävän pinnasta ylimmän kerroksen tai,

missä ullakkokerros löytyy, tämän vuoliaiskerroksen yläreunaan. Kaltevalla maalla määrää keskikorkeus.

Katonaluskehän räystääsraja ei saa nousta korkeammalle kuin sanottu keskikorkeus, eikä mikään katon osa, lukuunottamatta savupiippuja ja palomuuureja, kohota yllä sen tason, joka sanotun korkeusrajan kautta kulkee neljänkymmenenviiden (45) asteen kulmassa vaakasuoraa tasoa vastaan.

Mitä nyt on sanottu, ei koske kirkkoa tai muuta yleistä rakennusta, jonka korkeuden kussakin eri tapauksessa määrää asianomainen viranomainen.

8 §.

Maistraatilla on oikeus, missä olosuhteet sen vaativat, kuultuaan rakennuskatselmusmiehiä, terveydenhoitolautakuntaa sekä asianomaisia, joiden etua asia voi koskea, ehdottaa poikettavaksi siitä, mitä yleisen rakennusjärjestyksen 40—47 §§:ssä sekä yllä olevan 7 §:n toisessa momentissa säädetään, sekä jättää kysymys kuvernöörin ratkaistavaksi.

9 §.

Uudisrakennusten piirustusten tulee näyttää rakennuksen kaikki kadulta tai avoimelta paikalta näkyvät faasadit sekä palomuurit, joita tarvittaessa on rakennustai-teellisesti käsiteltävä.

10 §.

Asuinhuoneen tulee saada valaistus seinässä olevan ikkunan kautta, joka on niin sijoitettu, että valo, neljänkymmenenviiden (45) asteen kulmassa, vapaasti kohtaa seinän ulkosivua sillä kohtaa ikkunan alla, missä lattian pinta jatkettuna leikkaa mainitun seinäsivun.

Asuinhuoneen tulee olla vähintään kolme (3) metriä korkea.

Asuinhuoneen lattian tulee olla vähintään kolme kymmenettäosaa (0,3) metriä korkeammalla kuin ympäröivä maanpinta, laskettuna kaltevalla maalla keskikorkeutena.

11 §.

Pienessä rakennuksessa saakoon porras, harkinnan mukaan, olla ainoastaan yhden ja kahden kymmenesosan (1,2) metrin levyinen.

12 §.

Katettuja, rakennuksesta ulkonevia osia ja parvekkeita älköön rakennettako kolmea (3) metriä lähemmäksi tontin rajaa, älköönkä niiden leveys olko suurempi kuin yksi (1) metri tai pituus enempää kuin neljäsosa fasaadin pituudesta.

13 §.

Kortteleihin n:rot 414, 415, 421, 434, 488, 495, 501, 507, 508, 509, 515 ja 516 nähden ovat voimassa kortteille n:rot 180, 182, 183 ja 185 vahvistetun erityisen rakennusjärjestyksen määräykset; kuitenkin niin

että näihinkin kortteleihin nähden on oleva noudattavana 10 §:n viimeisen momentin säännös;

että asuinrakennusta ei saa rakentaa kolmea kerrosta korkeammaksi, ullakko- ja kellarikerros lukuun otettuina; sekä

että pääportaat ja ullakonportaat on rakennuksessa, jossa se rakennuksen suuruuteen nähden harkitaan tarpeelliseksi, tehtävä tulenkestävästä aineesta.

Mitä edellä on sanottu, ei ole sovelletettava huvilakortteleihin n:rot 454—461, 472, 482, 483, 489, 490, 491, 496, 497, 502, 503, 504, 510, 511, 517 ja 518, huvilatontteihin n:rot 36, 38 ja 40 Nordenskiöldinkadun varrella korttelissa n:o 467 eikä Eläintarhan alueeseen rajottuviin huvilatontteihin kortteleissa n:rot 520—525, joihin nähden vastedes annetaan erityisiä määräyksiä.

Tämä rakennusjärjestys astuu voimaan 1 päivänä huhtikuuta 1908.

Kunnallisessa elämässä tarpeellisia teoksia:

Kunnallismiehen Käsikirja. Neuvonantaja Suomen kunnallistiedossa. Toimitti Johannes Klockars. Suomennos. Hinta 2: 50.

Teoksessa on 12 lukua, jotka käsittelevät: I. Kunnallishallinto maalla. II. Kunnallishallinto kaupungissa. III. Kansakoululaitos. IV. Vaivaishoito. V. Terveys- ja Sairaanhoito. VI. Teitten ja siltain rakentaminen. VII. Kyydinpito ja kestikievaritalot. VIII. Henkikirjoituksesta. IX. Metsästäys ja kalastus. X. Holhous. XI. Kirkonkokous. XII. Erityisiä asioita. Rekisteri. —

Terveys- ja sairaanhoito-opin perusteet sekä Suomen lainsäädäntö koskeva yleistä terveydenhoitoa. Käsikirja terveydenhoito- ja kunnallislautakuntien jäsenille, katsastaja-miehille ja yleisölle, tehnyt Karl Bergstedt, lääkintöneuvos. Hinta *alennettu*: 1 mk 50 p (ennen: 3 mk 50 p.)

Teoksen tarkoituksena on jossakin määrin herättää halua ja innostusta niihin tärkeisiin kysymyksiin, jotka koskettelevat yleistä terveydenhoitoa. Sillä vaikkapa itse kukin tunnustamme terveyden parhaimmaksi ominaisuudeksemme, niin kuitenkin tuskin löytynee mitään tiedon alaa, joka vielä olisi niin alkuperäisellä kannalla kuin juuri terveydenhoito meidän maassamme tätä nykyä on.

Asetukset kirkon ja pappilan rakentamisesta sekä papiston virkataloista ja palkkauksesta maan evankelis-lutherilaisissa ja kreikkalais-venäläisissä seurakunnissa. Hinta: 95 p.

Asetukset Maalaiskuntain kunnallishallinnosta, Taajaväkisistä maalaisyhdyskunnista sekä Ylempien kansakoulujen perustamisesta maalaiskuntiin. Hinta: 65 p.

Uusi kirjuri, sisältävä kauppa- ja asioimakirjeiden sekä kaikelaisen muun kirjevaihdon malleja ynnä neuvoja kaikellaisten asiakirjain tekemiseen ja kirjanpitoon. Toimittanut K. Terho. Kolmas painos. Sid. 1: 50.

Suomen Vapaaehtoisten palokuntain ja palokuntalaisten lyhyt käsikirja. Kirjoitti Aug. Lundqvist. 37 kuvalla. Hinta *alennettu*: 1 mk. (ennen: 1 mk. 50 p.)

G. W. Edlundin Kustannusosakeyhtiö,
Helsinki.